

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TAHRİP OLAN KENTLERİN TEKRAR
YENİLEMESİ "HALEP ÖRNEĞİ"**

Mohammad ALMOSTAFA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

MAYIS 2021
KONYA
HER HAKKI SAKLIDIR

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all materials and results that are not original to this work.

İmza

Mohammad ALMOSTAFA

Tarih: 28.06.2021

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TAHRİP OLAN KENTLERİN TEKRAR YENİLEMESİ”HALEP ÖRNEĞİ”

Mohammad ALMOSTAFA

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: DOÇ. DR. Murat ORAL

2021, 93 Sayfa

Jüri

**DOÇ. DR. Murat ORAL
PROF. DR. Mine ULUSOY
DOÇ. DR. H. Derya ARSLAN**

Bu çalışma Suriye'deki savaşlar ve afetlerden sonra yeniden yapılanması için bir strateji hazırlamayı amaçlanmıştır. Kentsel çevrenin, çalışma alanının, tüm bileşenlerin dikkate alan bilimsel ve stratejik temellere uygun olabilmesi için, analiz ve küresel deneyimlerden ve teorik materyalden faydalanmıştır. Felaketi ve nedenlerini anlamaya çalışır ve daha sonra felaketi doğru bir şekilde yönetmeye ve imar planlarını, kalkınma planlarının bir parçası olacak şekilde yönlendirmeye ve gerçeği daha iyi hale getirmeye çalışılmıştır. Tarihin mirasın ve mimari kimliğin korunmasına yol açar ve yeniden yapılanma projelerinde ve felaketten önce gelen hazırlıklarda sürdürülebilirlik unsurlarına ulaşılmaktadır.

Savaşlar ve silahlı çatışmalar sosyal, kültürel ve ekonomik yapılara yönelik en büyük tehditler karşımıza çıkmaktadır. Ülkelerin siyasi sistemleri de bunlardan etkilenip ve bu nedenle her düzeyde zarara neden olmaktadır. Belki de kentsel ve mimari hasar, savaşların ve silahlı çatışmaların bıraktığı yıkımın yaşayan kayıdır ve ön planda, bu topluluğun hafızasını ve kimliğini temsil eder, özellikle cemaatin yıkımını temsil eden mimari ve şehirciliğin yıkımı gelmektedir. Genelde farklı dönemlerdeki insan faaliyetlerinin özelliklerini tasvir eden farklı bina türlerini içeren miras mimarisidir. Tarihten ve bu binaların her bir türünün, onunla farklı bir şekilde başa çıkma yolunu empoze eden özel bir doğası vardır ve bu binaların tarihsel değere ve özelliklere sahip olmaktadır. Buna dayanarak, bu araştırmada, açığa çıkan binaların nasıl yeniden inşa edileceğini düşünme eğilimindeyiz.

Sembolik bir değer olarak savaşlar ve silahlı çatışmalardan kaynaklanan vandalizm ve yıkım, bu araştırmada, savaşlar ve afetlerden sonra yeniden yapılanma ile ilgili teorik kavramları sunmanın yanı sıra binaları yeniden inşa etmenin farklı yönlerini ve olasılıklarını incelemeye odaklanmıştır. Eski Halep kentinde uygulamaya yönelik bazı Arap ve Batılı vakaları izleyerek, bu eğilimlerin uygulandığı insan felaketlerinden etkilenenlerin nasıl bir yol izlendiğini detaylı bir şekilde incelenmiştir. Genelde bölgemizde meydana gelen olaylar nedeniyle halihazırda tahribata ve bozulmaya maruz kalan şehirlerde, özellikle tarihi şehirlerde yeniden yapılanma için bir ön çalışma hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tahrir Olan Kentlerin, Halap, İdlib, Kentsel Yenileme,

ABSTRACT

MS THESIS

RECONSTRUCTION OF DESTROYED CITIES"ALEPPO EXAMPLE"

Mohammad ALMOSTAFA

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: DOÇ. DR. Murat ORAL

2021, 93 Pages

Jury

**DOÇ. DR. Murat ORAL
PROF. DR. Mine ULUSOY
DOÇ. DR. H. Derya ARSLAN**

The aim of this study is to prepare a strategy for reconstruction in syria after war and Disaster, through analysis and utilization of global experiences and theoretical materials, in order to be based on scientific and strategic principles that take into account all the components of the urban environment, working to understand the disaster and its causes, directing reconstruction to be part of the development plans and upgrading the reality for the better, and the preservation of history and heritage and identity, and achieves the elements of sustainability in the reconstruction projects.

Wars and armed conflicts are among the most important threats to social, cultural and economic structures. The political systems of the countries are also affected by them and therefore cause damage at all levels. Perhaps urban and architectural damage is the living record of the destruction left by wars and armed conflicts, and at the forefront is the destruction of architecture and urbanism, representing the memory and identity of this community, particularly the destruction of the community. Inheritance architecture, which often includes different types of buildings that depict the characteristics of human activities in different periods. From history and each type of these buildings has a special nature that imposes a different way of dealing with it, and this is the building, its historical value, and present abilities. Based on this, in this research, we tend to think about how to reconstruct the exposed buildings.

Vandalism and destruction caused by wars and armed conflict as a symbolic value, this research will focus on presenting theoretical concepts related to reconstruction after wars and disasters, as well as examining the different aspects and possibilities of rebuilding buildings. The practice in the old city of Aleppo, following some Arab and Western cases, those affected by human disasters where these trends are applied. As an attempt to prepare a preliminary study for reconstruction in cities that are already subject to destruction and degradation due to events occurring in our region in general, and in historical cities in particular.

Keywords: Destroyed Cities, Aleppo,, Idlib, Urban Renewal

ÖNSÖZ

Mimarlık mühendisliğine ilgimi saldığımdan ve küçük büyük demeden tüm mimari ayrıntılara dikkat etmemden geçen yıllarda mimarlık alanında birçok yanlış olduğunun farkına vardım. Dolayısıyla bu durum mimarlık asıl kimliğini kaybetmesine neden olmuştur. Savaştan dolayı oluşan kocaman yıkıntılar ve binaların zarar görmesi, Suriye'nin mimari kimliğinin kayıp olmasına sebep olmuştur.

Suriye'nin evlatları olarak ülkemizi yeniden inşa etmeye sorumlu olduğumuz için araştırmasını yapmak istediğim konu, Suriye'deki tahrip olan kentlerin tekrar yenilemesidir. Fertlere uygun bir çevre sağlanmasına onların ihtiyaçlarını karışlamaya yardımcı olacak uygarlıkların içerdiği tüm fikir ürünleri ve yeni teknikleri devamlılık ve üretmenin en önemli yöntemidir. Öyle ki insan da çevresinin ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla bu konuda yerleşim çevresine ve gerekli malzemelerine büyük önem verilmeliydi. Bu çalışma için topluca büyük bir çaba harcamak lazım, bu da araştırmaları ve bilimsel içeriği sağlayacak eğitimci uygun bir çevre gerektirmektedir.

Mohammad ALMOSTAFA
KONYA-2021

TEŞEKKÜR

Bu tez çalıőmamda bana yardımcı olan ve yönlendiren danışmanım DOÇ. DR. Murat ORAL'e teşekkür ederim. Tecrübeleri ve yardımseverliğiyle desteğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi İlhan Koç'e, Tüm Hocalarım ve yardımcılara, bana her zaman destek olan tüm dostlarıma, aileme ve emeği geçen herkese teőekkürlerimi sunarım.

Mohammad ALMOSTAFA

KONYA-2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç.....	2
1.2. kapsam	3
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	5
2.1. Kentsel dönüşüm.....	5
2.1.1. Kentsel dönüşüm kavramı	5
2.1.2. Kentsel dönüşümün hedefleri	7
2.1.3 Kentsel dönüşümde kullanılan uygulama biçimleri.....	8
2.1.4. Kentsel dönüşümün içinde barındırdığı sekiz farklı uygulama biçimi	8
2.1.5. Türkiye’de kentsel dönüşüm.....	10
3.MATERYAL VE YÖNTEM	11
3.1 Dünyadan Kentsel Dönüşüm Örnekleri	13
3.1.1 Hiroşima-danbara kenti kentsel dönüşüm projesi (japonya)	13
3.1.2. Beyrut-solidere kentsel dönüşüm projesi (lübnan)	17
3.2. Süriye'nin Yenilemesi	19
3.2.1.Süriye Tarihi	20
3.2.2.Halep Çalışması	20
3.2.3. İdlib Çalışması	25
4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA	29
4.1. Eski halep’te meydana gelen silahlı çatışma etkisi ve yıkım oranı	29
4.2. Eski Halep Şehrindeki Kültürel Mirasın Kaybedilmesi Ve Yıkım Oranının Değerlendirmesi.....	29
4.3. Eski halep’teki tarihi binaların yeniden inşası için yönelmeler-uygulamalı Ve amaçları bir çalışma:	37
4.4. Halep kalesi’nin çevresindeki yıkım görünümü	40
4.5. Eski halep’teki zararların ve şu an ki durumda değerlendirilmesi sistemli olmasından amaçları	43

4.6. Silahlı kavgadan sonra eski halep'te gerçekleşecek girişimler öncelikleri ve enkazı stratejileri.....	44
4.7. Yüzde 91'den fazla zarar gören tarihi binalar binanın tarihi araştırmak ve mimarlık tanımlama.....	47
4.7.1. Kartön Oteli Projesi	47
4.7.2. Hasarlı dini yapılar (örnek olarak Halep'teki Büyük Emevi Camii'nin minaresi)	62
4.8. Hasar görmüş tarihi binaları yeniden inşa etmek için tahmini maliyet ve süre ...	72
4.9. İdlib'in yeniden inşası için gerçekleştirilecek projenin temel hedefleri şunlardır	76
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	77
5.1 Sonuçlar	77
5.2 Öneriler	80
KAYNAKLAR	83

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL 1 İMAR OPERASYONLARI	3
ŞEKİL 2 DÖNÜŞÜM SURİYE'DEKİ YENİDEN YAPILANMANIN HAYALİ TABLOSU	5
ŞEKİL 3 KENTSEL DÖNÜŞÜM TEMEL BOYUTU	6
ŞEKİL 4 DÖNÜŞÜM ALANLARI (YÜKSEL VE ÖZDEMİR, 2007)	8
ŞEKİL 5 HALEP KALESİ ÇEVRESİNDEKİ MEKANSAL ARAŞTIRMA ALANI.....	12
ŞEKİL 6 HORSHİMA DÖNÜŞÜM ALANLARI BOMBADAN SONRA İMHA DURUMU(HİROSHİMA'S PATH TO RECONSTRUCTION, 2015)	13
ŞEKİL 7 HORSHİMA (2016 YENİDEN YAPILANMADAN SONRA /1945 YIKIMDAN ÖNCE) (HİROSHİMA'S PATH TO RECONSTRUCTION, 2015)	14
ŞEKİL 8 HORSHİMA GNBAKO KUBBESİ BOMBA SONRASI YIKIM VAKASI1945 (HİROSHİMA'S PATH TO RECONSTRUCTION, 2015)	16
ŞEKİL 9 HORSHİMA GNBAKO KUBBESİ YENİDEN YAPILANMA OPERASYONLARINDAN SONRA (THE ATOMIC BOMB DOME.COM, 2015)	16
ŞEKİL 10 LÜBNAN HARİTASI	17
ŞEKİL 11 LÜBNAN / SOLİDER SAVAŞ ÖNCESİ VE SONRASI İNŞAAT DURUMU (ANGUS& MALUF ,	18
ŞEKİL 12 SURİYE HARİTASI	20
ŞEKİL 13 HALEP HARİTASI	21
ŞEKİL 14 SURİYE HARİTASI	25
ŞEKİL 15 İDLİB HARİTASI	26
ŞEKİL 16 İDLİB'DEKİ ALBARA TARİHİ ESERLERİ (SHAHEEN, 1994).....	27
ŞEKİL 17 İDLİB'DEKİ TARİHİ ESERLER /ALRAVDA CAMİ (SHAHEEN, 1994)	27
ŞEKİL 18 İDLİB HARİTASI SAVAŞTAN ÖNCE (GOOGLE EARTH, 2016).....	28
ŞEKİL 19 İDLİB HARİTASI SAVAŞTAN SONRA (GOOGLE EARTH, 2016).....	28
ŞEKİL 20A HALEP, SURİYE KHAN AL-SHOUNEH'DE HASAR.(YOUSRY, 2000)	30
ŞEKİL 21B HALEP, SURİYE KHAN AL-SHOUNEH'DE HASAR (YOUSRY, 2000)	30
ŞEKİL 22 HALEP, SURİYE KALE GİRİŞİNDE YIKIM GÖSTERİLERİ (SURİYE MİRASINI KORU, 2011)	31
ŞEKİL 23 HALEP, SURİYE KHAN AL-SHOUNEH'DEKİ YIKIM (SURİYE MİRASINI KORU, 2011)	31
ŞEKİL 24 HALEP, SURİYE AL-ADLIYA CAMİİ'NDE YIKIM GÖSTERİLERİ (SURİYE MİRASINI KORU, 2011).....	32
ŞEKİL 25 HALEP, SURİYE HAN EL-VEZİR'DE YIKIM GÖSTERİLERİ (SURİYE MİRASINI KORU, 2011)	32
ŞEKİL 26 HALEP, SURİYE CARL TON OTEL'DE YIKIM GÖSTERİLERİ (SURİYE MİRASINI KORU, 2011).....	33
ŞEKİL 27 HALEP, SURİYE YENİ ŞATODAKİ YIKIM. (SURİYE MİRASINI KORU, 2011)	33
ŞEKİL 28 SURİYE- HALEP'TEKİ ÇARŞILARIN YANMASININ ETKİLERİ (JORJİK ORFİLYAN, 2015)	35
ŞEKİL 29 SURİYE-HALEP ÇARŞILARININ YIKIM GÖRÜNTÜLERİ (JORJİK ORFİLYAN, 2015)	35
ŞEKİL 30 ÜMEVİ CAMİ-İ KEBİR YAKILMASININ ETKİSİ (HALEP'İN ARKEOLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ, 2017).....	36
ŞEKİL 31 ÜMEVİ CAMİ-İ KEBİR YIKILMASININ ETKİSİ (HALEP'İN ARKEOLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ, 2017)	36
ŞEKİL 32 HALEP, SURİYE SAVAŞ ÖNCESİ UZAYDAN ÇEKİLMİŞ BİR RESİM MEYDANIN PARLAK DÖNEMİN(APSA PROTECT SYRIAN HERITAGE, 2011)	40
ŞEKİL 33 HALEP MEYDANINA UYGULANAN SİSTEMATİK PATLAMALARDAN SONRA UZAYDAN ÇEKİLMİŞ BİR RESİM (APSA PROTECT SYRIAN HERITAGE, 2011)	41

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

ŞEKİL 34 HALEP, SURİYE TUGAYLARIN GERİ KALANINDA VE YALBUGHA AL-NASİRİ HAMAMINDA YIKIMI (APSA PROTECT SYRIAN HERİTAGE, 2011)	41
ŞEKİL 35 HALEP, SURİYE HAMAM YALBUGHA AL-NASİRİ'DEKİ YIKIMI (APSA PROTECT SYRIAN HERİTAGE, 2011)	42
ŞEKİL 36 HALEP, SURİYE YIKIMDAN SONRA HÜSREVİYYE CAMİİ (APSA PROTECT SYRIAN HERİTAGE, 2011)	42
ŞEKİL 37 HALEP, SURİYE HÜSREVİYYE CAMİİ'NİN YIKIM ÖNCESİ FOTOĞRAFI (SURİYE MİRASINI KORU, 2011)	43
ŞEKİL 38 HALEP KALESİ İLE İLİŞKİLİ OLARAK BİNALARIN KONUMU - KIRMIZI İLE SEÇİLEN BİNALAR(ARAŞTIRMACI TARAFINDAN HAZIRLANDI, 2021)	46
ŞEKİL 39 HALEP, SURİYE AL-GHARABA HASTANESİ'NİN İÇ CEPHESİ, ESKİ ADIYLA ULUSAL HASTANE.(HREİTANİ, 2006)	47
ŞEKİL 40 HALEP, SURİYE AL-GHURABA HASTANESİNE GİRİŞ.(HREİTANİ, 2006).....	48
ŞEKİL 41 HALEP, SURİYE ESKİ ULUSAL HASTANE - FRANSIZ MANDASINDAN ÖNCE.(HREİTANİ, 2006)	48
ŞEKİL 42 HALEP, SURİYE GENEL KONUM - HALEP KALESİ'NE GÖRE.(ARAŞTIRMACI TARAFINDAN HAZIRLANDI, 2021)	49
ŞEKİL 43 HALEP, SURİYE THE CARLTON HOTEL - GENEL GÖRÜNÜM.(HAJAR, 2012).....	50
ŞEKİL 44 HALEP, SURİYE THE CARLTON HOTEL - GENEL GÖRÜNÜM. (HAJAR, 2012).....	50
ŞEKİL 45 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BİNANIN GENEL KONUMU VE ÇEVREDEKİ KENTSEL ÇEVRE İLE İLİŞKİSİ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	51
ŞEKİL 46 SOLDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL İKİNCİ KATIN YATAY İZDÜŞÜMÜ, SAĞDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL ÇATI TABANININ İZDÜŞÜMÜ. .(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	51
ŞEKİL 47 SOLDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL ZEMİN KAT PLANI SAĞDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BİRİNCİ KAT YATAY İZDÜŞÜMÜ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	52
ŞEKİL 48 SOLDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BİRİNCİ BODRUM KAT PLANI,SAĞDAKİ HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL İKİNCİ BODRUM KAT PLANI.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007).....	52
ŞEKİL 49 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL GÜNEY CEPHESİ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	53
ŞEKİL 50 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL ANA ARAYÜZ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	53
ŞEKİL 51 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BATI CEPHESİ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	53
ŞEKİL 52 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL DAHİLİ ARAYÜZ. .(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	53
ŞEKİL 53 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL DAHİLİ ARAYÜZ. .(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	54
ŞEKİL 54 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL KUZEYBATI CEPHESİ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	54
ŞEKİL 55 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL DİKEYAA KESİTİ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	54
ŞEKİL 56 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BB KESİT.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	55
ŞEKİL 57 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL DAHİLİ ARAYÜZ. .(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	55

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

ŞEKİL 58 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL DAHİLİ ARAYÜZ.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	55
ŞEKİL 59 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BOMBALAMADAN SONRA OTELİNİN YIKILMASI(JORJİK ORFİLYAN, 2015)	56
ŞEKİL 60 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BOMBALAMADAN SONRA CARLTON YIKILMASI(JORJİK ORFİLYAN, 2015)	57
ŞEKİL 61 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BOMBALAMADAN SONRA OTELİNİN YIKILMASI(JORJİK ORFİLYAN, 2015)	57
ŞEKİL 62 HALEP, SURİYE CARLTON HOTEL BOMBALAMADAN SONRA OTELİNİN YIKILMASI(JORJİK ORFİLYAN, 2015)	58
ŞEKİL 63 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN YIKIMDAN SONRA OTELİNİN 3.GİRİŞ YIKAMASI(JORJİK ORFİLYAN, 2015)	58
ŞEKİL 64 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN BİNANIN GERİ KALAN KISMI KIRMIZIDIR.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	59
ŞEKİL 65 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL, YIKIMDAN SONRA(JORJİK ORFİLYAN, 2015)...	59
ŞEKİL 66 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN BİNANIN GERİ KALAN KISMI KIRMIZIDIR.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	60
ŞEKİL 67 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN YIKIM SONRASI (JORJİK ORFİLYAN, 2015) ..	60
ŞEKİL 68 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN ÖNCESİ BİR MİMARİ DETAYLARI .(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	61
ŞEKİL 69 HALEP, SURİYE CARLTON OTEL'İN ZEMİN KAT PLANI.(HALEP ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ, 2007)	61
ŞEKİL 70 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ MİNARESİNİN YIKIMDAN ÖNCE (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2003)	63
ŞEKİL 71 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ'NİN YIKILMADAN ÖNCEKİ MİNARESİ(HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2003)	64
ŞEKİL 72 HALEP, SURİYE, EMEVİ CAMİİ PROJESİYONU. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2000).....	64
ŞEKİL 73 HALEP, SURİYE, EMEVİ CAMİİ MİNARESİNİN YATAY ÇIKINTILARI. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2000)	65
ŞEKİL 74 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ'NİN YIKILMADAN ÖNCEKİ MİNARESİ (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2003)	66
ŞEKİL 75 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ MİNARESİNİN YIKIM ÖNCESİ VE SONRASI (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2001/2017)	67
ŞEKİL 76 HALEP, SURİYE YIKIM SONRASI EMEVİ CAMİİ'NİN MİNARESİ. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2017)	68
ŞEKİL 77 HALEP, SURİYE YIKIM ONCASI EMEVİ CAMİİ'NİN MİNARESİ (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2005)	68
ŞEKİL 78 HALEP, SURİYE YIKIM SONRASI EMEVİ CAMİİ'NİN MİNARESİ. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2017)	69
ŞEKİL 79 HALEP, SURİYE YIKIM SONRASI EMEVİ CAMİİ'NİN MİNARESİ. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2017)	69
ŞEKİL 80 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ'NİN YIKILMADAN ÖNCEKİ MİNARESİNDEKİ MİMARİ DETAY. (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2003).....	71
ŞEKİL 81 HALEP, SURİYE EMEVİ CAMİİ MİNARESİ MİMARİ DETAY (HALEP ESKİ ESERLER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ, 2000).....	72

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB Avrupa Birliği

TOKİ Toplu Konut İdaresi

UNESCO Birlesmis Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Kurumu

1. GİRİŞ

Kentsel dönüşüm günümüzde gittikçe yaygınlaşan ve şekillenen bir olgudur. Kentsel dönüşümler üzerine birçok çalışmalar olmuş ve bu çalışma biçimlerine eleştiriler hep süregelmiştir. Kentsel dönüşümler farklı alanlarda ve farklı amaçlara hizmet etmektedirler. Kimi zaman yoksul kesimin hayat standartlarını iyileştirirken, kimi zaman sosyal statü ve çevreyi değiştirmiştir. Kimi zaman tarihi yaşatırken, kimi zaman hayata renk katmıştır. Kimi çevreler memnun olmuş, kimi çevreler huzursuzluk duymuştur. Ama kentsel dönüşümler hayatımıza girmiş ve bir şeyleri değiştirmeyi amaç edinmiştir.

Kentler zaman içerisinde, sanayileşme, göç, savaş, afet gibi nedenlerden dolayı değişikliğe uğramaktadırlar. Yine tarihi kent merkezlerinin tahrip olması, kentin sahip olduğu dokunun bozulması, ulaşım ve mekân sorunlarının ortaya çıkması, yangın ve deprem gibi doğal afetlerden dolayı kentler ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmekte ve birçok kent terk edilme ile karşı karşıya kalmaktadır (çamur-2010).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yoksulluk yuvalarının ve yıkılmış kentlerin yaşanabilir, sağlıklı alanlar haline getirilmesi için kentsel yenileme, koruma, iyileştirme ve canlandırma gibi uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Günümüzde kentsel yenileme, koruma, iyileştirme ve canlandırma gibi kenti daha iyi bir duruma getirmek için yapılan çalışmalar “Kentsel Dönüşüm”adı altında gerçekleştirilmektedir (Şişman ve Kibaroglu, 2009).

Suriye'nin şehirleri ve tarihi bölgeleri, silahlı çatışmalar nedeniyle büyük ve sürekli yıkıma maruz kalmıştır:

Hayatın çeşitli yönlerini etkilenmiş ve can kaybı ile sonuçlanmıştır. Ayrıca insanların yerlerinden edilmesi, malların tahrip edilmesi, medeniyet ve kültür mirasına ait binaların ve sitelerin tahrip edilmesi, sabotajı ve yağmalanması gibi büyük etkilere neden olmuştur, böylece en kötü hasar ve tahribatlara yol açmaktadır. Antik kentlerin ve medeniyetlerin antikalarına verilen zararın düzgün bir şekilde ele alınmaz ise bu zararın etkileri ikiye katlanmaktadır.

Buradan yol çıkarak vakıflara düşen görevin büyük ölçüde yeniden yapılanma çalışmaları Suriye mirasını, tarihini ve kolektif hafızasını korumanın en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Bu nedenle afet yönetimi ve daha sonra yeniden yapılanma operasyonları için yaklaşım ve stratejilere sahip olmak gerekmektedir. Bu

afetler ve hasarlar için yönetim uygulamalarının eksikliğinden ve yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Ortaya çıkan sorunların ana sebebi ise gerekli planlama ve sonrasında yeniden yapılanma stratejisinin açık ve şeffaf olmamasıdır.

Savaşların ve felaketlerin yol açtığı yıkıma ve kalkınma dönemine geri dönmesine rağmen, felaketlerin bir çalışma yöntemi ve yeniden inşa operasyonları için net bir strateji çizecek şekilde araştırma fırsatları sunması mümkündür. Suriye'deki istikrarsız koşullar nedeniyle, bu tür stratejilerin geliştirilmesi son derece önemlidir ve çok derin bir ulusal ve sembolik boyut kazandığından önemi artmaktadır.

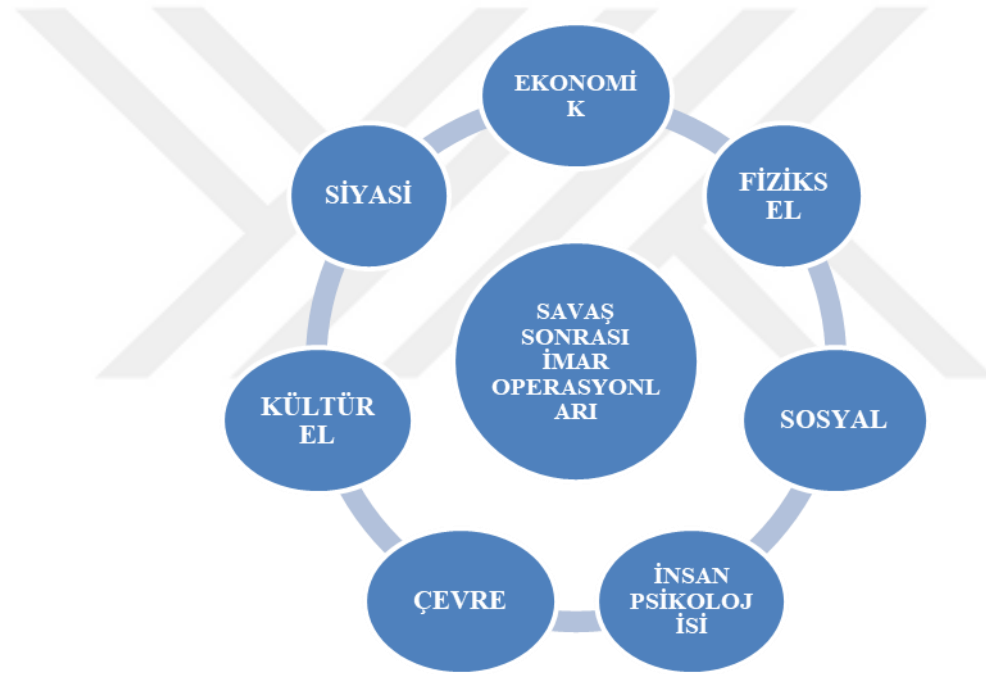
Halep, İdlip, Humus ve Hama başta olmak üzere tüm Suriye şehirlerinin yaygın yıkıma maruz kaldığını görmekteyiz. Bu çalışmada ağırlıklı olarak Halep şehri olacak ve buradan elde edilen sonuçların geri kalan şehirlere idlib şehri gibi uygulanmasını sağlamaktadır. Halep'teki genel olarak şehir merkezi ve çevredeki mahalleler ve özellikle eski şehrin en önemli simge yapıları arasında yer alan kamu binaları, dini, tarihi, sosyal ve sanatsal değerleri taşıdıkları için günümüzde meydana gelen olaylar nedeniyle yıkılıp yıpranmaktadır.

1.1. Amaç

Tahrip olan kentleri yenilemesinde metotlar ve stratejilerin alana özel olmaktadır. 2.dünya savaşındaki Avrupa'daki yaşanan tahribatlar Suriye'deki yaşanan tahribatlardan farklı olmaktadır. Bu nedenle her alana özel stratejilerin kentsel yenilenme stratejilerin her bölge için değişkenlik göstermektedir.

Suriye toplumunun doğasına ve kültürüne uygun çözümler önermek için mevcut durumu araştırıp küresel deneyimleri incelenmiştir. Sosyal, ekonomik veya mühendislik alanlarda sağlanan her çözümün niteliği ile ilgili uyumlu bilimsel teorilere dayandığından detaylı bir şekilde araştırılmıştır. Hem çevresel hem de profesyonel olarak uluslararası kalite standartlarıyla sağlanan çözümlerin uyumluluğunu izlenmiştir. Kamu veya özel sektör olsun, yeniden yapılanma kapsamında faaliyet gösteren çoğu sektör arasında yeniden yapılanma planları ve deneyim alışverişi ile uyumlu uzun vadeli stratejiler geliştirilmiştir. Suriye'nin kimliği, tarihi, ulusal mirası korunmasını sağlamak ve geçmişini korumak için çalışılmaktadır. Mühendislik, sosyal veya ekonomik alanlarda ise herhangi bir çözüm içerisinde sürdürülebilir çevresel gelişimin rolünü vurgulanmaktadır. Toplum ile Suriye'deki diğer profesyonel yaşam sektörleri arasındaki uçurumu azaltmaya yönelik gerçeklikle yakın ilişki kurmak, sorunlarını incelemek ve

daha sonra çözüm üretmek için çalışılmaktadır. Kent, Kentleşme, Kentsel Yenileme ve Kentsel Dönüşüm kavramları tanımlanmaktadır. Kentsel çevrenin sürdürülebilir şekilde yeniden yapılanmaktadır. Toplumun tüm sektörlerle ve tüm aşamalara aktif bir şekilde katılmasını sağlanmaktadır. Önceki çalışma vakalarından yararlanılmaktadır. Bu çalışmada kentsel dönüşüm kavramı ele alınarak kentsel dönüşümün tarihi gelişimi, amaçları, hedefleri ve kentsel dönüşüm yöntemleri açıklanmaktadır. Ayrıca atılan atom bombası sonrası bir dünya kenti haline getirilmeye çalışılan Hiroşima şehri için hazırlanan Danbara Projesi, savaş sonrasında yıkılan tarihi Beyrut'un yeniden inşası için hazırlanan Solidere Projesi detaylı bir şekilde bu uygulama örneklerinden faydalanarak Suriye'de Savaştan sonra kentsel dönüşüm çalışmalarına katkı sağlamak ve çözümler önerilmektedir.

Şekil 1 İmar Operasyonları

1.2. kapsam

Araştırmanın önemini eski Halep kentindeki tarihi binaları yeniden inşa etmek için izlenebilecek farklı yollara ışık tutmasında yatmaktadır, çünkü bu binalar, takip eden çeşitli tarihi dönemlerde şehrin medeni yüzünü ifade etmektedir. Halep'in medeniyet kimliğini ve birkaç cephede maruz kaldığı saldırı ve yıkımı vurgulamaktadır, buradan yola çıkarak İdlib ve diğer Suriye şehirlerine bu çözümlerin uygulanmasını sağlanmaktadır.

Araştırma, Halep şehrindeki bir dizi önemli binayı belgeleyeceği ve tanımlayacağı için başka bir önem arz etmektedir.

Kentin geçtiğimiz yıllarda tanık olduğu olaylar ve kargaşa neticesinde yaşadığı en önemli sorunlar ve zararlar.

Çalışma, kentin geçmiş yıllarda tanık olduğu olaylar ve kargaşalar sonucunda hasarlı binaların korunması ve önemli yer işaretlerinin yeniden inşası ve restorasyonu için bir ön çalışma hazırlanması ve kimliğinin eski haline getirilmesi için iyi bir adım olarak özetlenmektedir. Halep şehrinin uygarlık ve kültürel kimliğinin korunmasını sağlamak için kent ve bölgenin özelliklerini yıkımdan önceki görüntüsüne geri döndürmektir.

-Yeniden yapılanma ve binalar kavramı, bunların korunmasına ilişkin kavramların geliştirilmesi ve binaların ve tarihi alanların bozulma faktörlerine ve nedenlerine genel bir bakışta genel araştırma kavramlarını incelenmiştir.

-Bazı uluslararası deneyimler ışığında etkilenen bölgelere yeniden yapılanmanın nasıl uygulanacağını bilerek, yeniden inşa eğilimlerine göre uluslararası ve Arap dünyasındaki seçkin deneyimleri inceleyerek ve yıkıldıktan sonra binalarla nasıl başa çıktıklarını "modern ile yapım yöntemleri ilgilenecek" ve bunlardan yararlanmaya çalışmak veya operasyonlarda faydalı sonuçlar ve yol gösterici noktalar ortaya çıkarmak Halep şehrinde ve ardından diğer şehirlerde kamu binalarının yeniden inşası için bu deneyimlerden faydalanmaktadır.

- Daha sonra Halep Kalesi civarındaki kamu binalarını "konum ve tarih" açısından incelenerek - Mimari analiz - geliştirme ve rehabilitasyon için yapılan önceki çalışmalar

- mevcut durum ve geçmiş yıllarda uğradığı zararı tespit etmektedir. Ardından Halep'teki binalara farklı yeniden yapılanma yönlerini uygulama olasılığını tartışılmıştır

- Son olarak, araştırmanın hedefi savaştan zarar görmüş binaların en iyi şekilde yeniden yapılanması için kriterler ve göstergeler geliştirmeye yönlendirmektedir.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Kentsel dönüşüm

Batı'da yaygın olarak kabul gören kentsel dönüşüm tanımı; “kentsel sorunların çözümlenmesini sağlayan ve değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir vizyon ve eylem” şeklindedir (Thomas, 2003).

Şekil 2 dönüşüm Suriye'deki yeniden yapılanmanın hayali tablosu

2.1.1. Kentsel dönüşüm kavramı

Kentsel dönüşüm, kentsel sorunlara çözüm üretmek amacıyla, değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı bir vizyon ve eylem olarak ifade edilmektedir . Kentsel dönüşüm; kentsel bozulma süreçlerinin daha iyi anlama ihtiyacından doğan ve gerçekleştirilecek dönüşümde elde edilecek sonuçların üzerinde bir uzlaşmadır. Bir başka deyişle, kaybedilen ekonomik aktiviteyi yeniden geliştirilmesi ve canlandırılmasıdır, işlemeyen bir toplumsal işlevin işler hale getirilmesidir, toplumsal dışlanma alanlarda toplumsal bütünleşmenin sağlanmasıdır, çevresel kalitenin veya çevre dengesinin kaybolduğu alanlarda ise bu dengenin tekrar sağlanmasıdır . Kentsel dönüşümün tanımları; vurguladıkları vizyon, amaç, strateji ve yöntemlere göre farklılık göstermektedir. Nasıl tanımlanırsa tanımlansın kentsel dönüşümün bozulmakta ve çökmekte olan kentsel alanların ekonomik, toplumsal, fiziksel ve çevresel koşullarının

kapsamlı ve bütünleşik yaklaşımlarla iyileştirilmesine yönelik uygulanan strateji ve eylemlerin bütünü olarak ifade edilmektedir. Kentsel dönüşüm; “fiziksel/tasarım, sosyal, ekonomik ve yasal/yönetmel” olmak üzere birbiriyle örtüşen dört temel boyutu içinde barındıran bir kavramdır.

Şekil 3 Kentsel Dönüşüm Temel Boyutu

1. Fiziksel/Tasarım boyutu ise bölgenin içinde bulunduğu kent ile ulaşım bağlantıları, konut stoku, teknik ve sosyal altyapı ve çevresel problemler ile ilgilidir.

Tasarım boyutu ise fiziksel olarak kentsel gelişimi, değişimi ve korumayı yönlendiren kentsel tasarım sürecini içermektedir.

2. Sosyal boyutu ise sağlık, eğitim, konut ve kamu hizmetlerine erişim, suç, toplumdan dışlanma, proje sürecine kamu ve özel sektörün, yerel halkın ve gönüllülerin katılımı gibi koşullarla ilgilidir.
3. Ekonomik boyut ise seçilen alan ve çevresindeki iş olanaklarının nitelik ve niceliklerini yükseltmeyi içermektedir.
4. Yasal/yönetmel boyutu ise yerel karar verme mekanizmasının yapısı, yerel halkla ilişkiler, diğer çıkar gruplarının katılımı ve liderliğin türü gibi koşulları içermektedir.

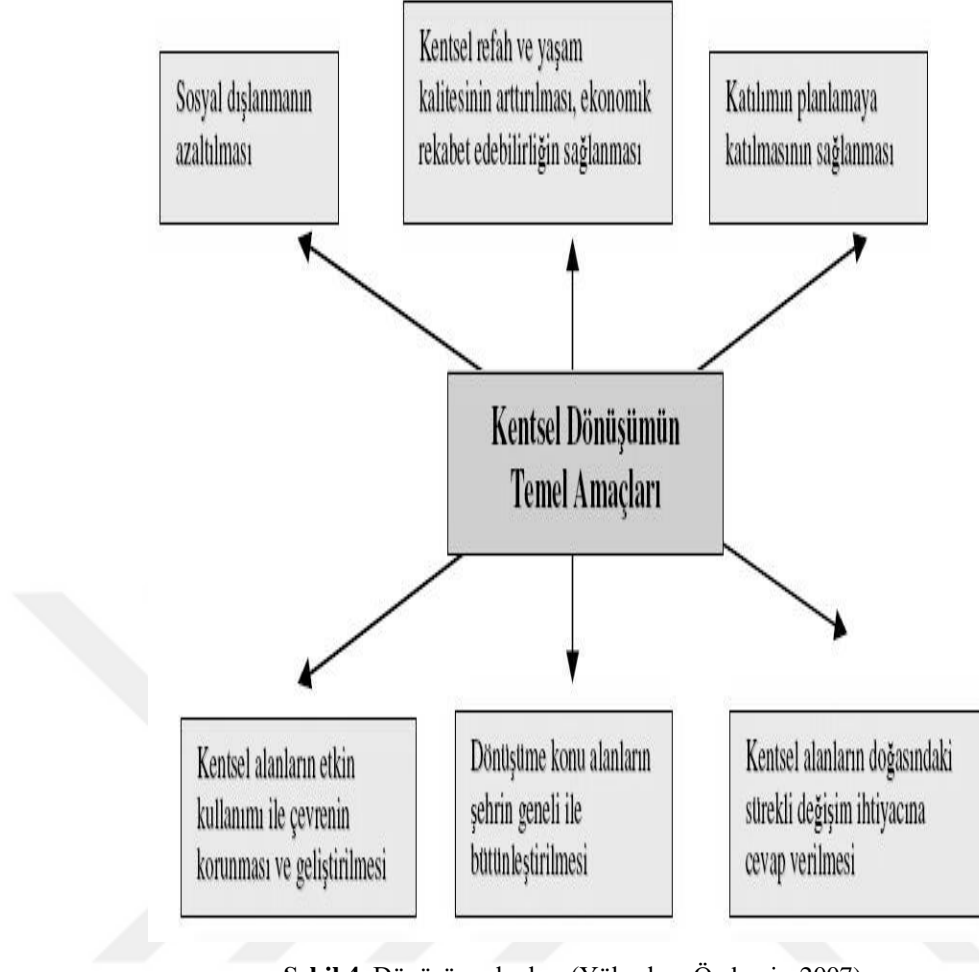
2.1.2. Kentsel dönüşümün hedefleri

Dönüşüm; faaliyet alanı ve doğası gereği, mevcut şehrin yapısına ve burada yaşayan insanların fiziksel, sosyal ve ekonomik geleceği üzerine ve buna bağlı olarak da kentin bütün geleneklerine etki edebilmektedir. Bu nedenle, bütün planlama çalışmalarında, sosyologlar, ekonomistler, mühendisler, mimarlar, planlama ve peyzaj mimarları gibi farklı disiplinlerin birlikte çalışması gerekmektedir. (Roberts,2000)

Kentsel dönüşümü; beş temel amaca hizmet etmek üzere tasarlanmaktadır:

1. Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki kurulmaktadır. Kentsel alanların çöküntü alanı haline gelmesinin en önemli nedenlerden birisi ise toplumsal çökme ya da bozulmadır. Kentsel dönüşüm projeleri; temelde toplumsal bozulmanın nedenlerini araştırılmasına ve bu bozulmayı önleyecek önerileri kapsamaktadır.
2. Kentsel dönüşüm; kent dokusunu oluşturan birçok ögenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermektedir. Bir başka deyişle, kentsel dönüşüm projeleri kentin hızla büyüyen, değişen ve bozulan dokusunda ortaya çıkan yeni fiziksel, toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapısal ihtiyaçlara göre, kent parçalarının yeniden geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.
3. Kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı bir ekonomik kalkınma yaklaşımını ortaya koymaktadır.
4. Fiziksel ve toplumsal bozulmanın yanı sıra, kentsel alanların çöküntü bölgeleri haline gelmelerinin en önemli nedenlerinden birisi ise bu alanların ekonomik canlılıklarını yitirmesidir. Kentsel dönüşüm projeleri fiziksel ve toplumsal çöküntü alanları haline gelen kent parçalarında ekonomik canlılığı yeniden getirecek stratejileri geliştirmeyi ve böylece kentsel refah ve yaşam kalitesini arttırmayı amaçlanmaktadır.

Kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejilerin ortaya çıkmaktadır. Kentsel Dönüşüm projelerinde bölgenin sorunlarının ve potansiyellerinin niteliğine bağlı olarak bu hedeflerden biri veya birkaç tanesi ön plana çıkmaktadır.

Şekil 4 Dönüşüm alanları (Yüksel ve Özdemir, 2007)

2.1.3 Kentsel dönüşümde kullanılan uygulama biçimleri

Kentsel dönüşüm; mevcut kent yapısının yenilenmesi için yapılan uygulamaların tümünü içeren genel bir kavramdır. Ancak bu uygulama biçimlerinin tanımlanmasında pek çok farklı görüş ortaya çıkmaktadır.

2.1.4. Kentsel dönüşümün içinde barındırdığı sekiz farklı uygulama biçimi

Kentsel dönüşümün içinde barındırdığı sekiz farklı uygulama biçimi aşağıdadır:.

1. Koruma

Kentsel koruma, toplumun geçmişteki sosyal ve ekonomik koşullarını ve kültürel değerlerini yansıtan fiziksel yapısının günümüzün değişen sosyal ve ekonomik koşulları altında yok olmasına engel olmak ve çağdaş toplumla, çağdaş gelişmelerle bütünleşerek yaşamını sağlamak olarak tanımlanmaktadır (Engin, 1997).

2. Rehabilitasyon

Rehabilitasyondaki amaç ise bozulan mesken içi ve mesken dışı çevre koşullarının iyileştirilmesini kapsamaktadır. Kentsel mekandaki binalara yapılan müdahale ise bina strüktürüne dokunmadan binanın yeniden organizasyonu kapsamaktadır.

3. Yeniden geliştirme

Yeniden geliştirme ise ciddi olarak bozulmuş ve korunacak değeri olmayan yapıların bulunduğu bölgelerde kabul edilen bir yaklaşımdır (Karadağ, 2008). Yeniden geliştirme; koruma ve rehabilitasyon uygulamaların ihtiyaçlara çözüm sağlamadığı durumlarda yapılan çalışmalardır. Yeniden geliştirme şehir yenileme planlamalardan sonra kamu araştırmasının yapılması ile ilgili kurumlardan öneriler alınması ve ekonomik canlılık sağlayacak şekilde gelişmenin sağlanmaktadır (Öztaş, 2005).

4. Yeniden canlanma – canlandırma

Kentlerde yaşanan hızlı nüfus değişimleri ve göç hareketleri, ekonomik yapıdaki değişiklikler ve planlama sürecindeki aksamalardan doğan problemler tarihi kent merkezlerindeki sosyal, ekonomik ve fiziki yapıya zarar vermektedir ve bu alanlarda bir çöküntüye neden olmaktadır. Yeniden canlandırma bu alanlardaki köhneme ve gerilemenin durdurulması ve temizlenerek gelişmesini sağlayarak yapılmaktadır (Öztaş, 2005).

5. Yenileme – yenilenme

Kentsel alanın yenilenmesini; konu alan bu eylem türü içinde yıkıp yeniden yapma anlamını da barındırmaktadır (Özden, 2001).

6. Yeniden oluşum

Tümüyle yok olmuş, bozulmuş, köhnemiş, dolayısıyla çöküntü bölgesi haline gelmiş alanlarda yeni bir dokunun yaratılması ya da halihazırdaki dokunun iyileştirilmesi, bu alanların kente kazandırılması anlamlarını içermektedir (Özden, 2001).

7. Soylulaştırma

Sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle tarihi kent parçalarında sosyal yapının ıslah edilmesi şeklinde açıklanmaktadır (Özden, 2001).

8. Eski haline getirme

Deformasyonun başladığı ancak özgün niteliğini henüz kaybetmemiş olan eski kent parçalarının eski haline kavuşturulması olarak tanımlanmaktadır (Özden,2001).

2.1.5. Türkiye’de kentsel dönüşüm

Az gelişmiş ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kentsel çöküntü; sanayileşmenin etkisiyle, kademesiz, denetimsiz, kontrolsüz ve sınırsız bir şekilde büyümeye çalışan kentlerin maruz kaldığı bir tür çöküntüdür .

Türkiye, 1950’li yıllarda başlayan hızlı kentleşmeyle birlikte düzensiz bir yapılaşma sürecine girmiştir. 1980’li yıllardan günümüze kadar geçen süreçte politik ve ekonomik nedenlerden dolayı kent ihtiyaçları karşılanamaz hale gelmiştir. Kentlerde kaçak yapılaşmanın büyük oranda arttığı ve görüntü kirliliğinin had safhalara ulaştığı alanlar oluşmuştur. Bu alanların yeniden kente kazandırılması ve daha etkin kullanılabilmesi için kentsel dönüşümün ihtiyaç ve zorunlu hale gelmiştir. Türkiye’de son yıllarda önem kazanan kentsel dönüşüm büyük şehirlerde uygulanmaya başlanmıştır. Ankara, Bursa, İstanbul ve Trabzon gibi büyük şehirlerde belirlenen kent alanlarında kentsel dönüşüm projeleri hazırlanmıştır (Kara, 2007).

Ülkemizde kentsel dönüşüm olgusu farklı nedenlere dayalı olarak ortaya çıkmıştır. Göç, hızlı ve plansız kentleşme, buna bağlı olarak gecekondulaşma ve yasa dışı yapılaşma, tarihi ve kültür varlıklarının korunamaması ve 1999 deprem sonrasında kentlerdeki yapı stokunun depreme dayanıklılığının araştırılması gibi etmenler ve bu etmenlere aranılan çözümler Türkiye’de kentsel dönüşümü gündeme getirmiştir (Öztaş, 2005).

Kentsel dönüşüm kavramı, günümüzde kent planlamasının en önemli konusu haline gelmiştir. TOKİ ve büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere birçok belediye farklı ölçeklerde, gecekonduların iyileştirilmesinden başlayıp, uluslararası sermayenin ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarının dahi ilgisini çeken büyük projelere kadar uzanan bir yelpazede projeler hazırlanmıştır. AB, Dünya Bankası ve uluslararası

kredi kuruluşları ile bankacılık sistemi bu projelerin finansmanına yönelik girişimlerde bulunmuştur (Bayram, 2006).

Yaşanan hızlı gelişme, ülkemizde kentsel yenilenme ihtiyacının daha kısa sürelerde doğmasına yol açmıştır (Kaya, 2007). Kentsel dönüşüm ve yenileme yaklaşımları bugün özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde, özellikle son çıkan yasalarla desteklenerek yerel yönetimlerin yakından ilgilendiği bir uygulama olmuştur. Özellikle İstanbul'da kentsel dönüşüm çok fazla yaygınlaşmaya başlamıştır. İstanbul çok eski dönemlerden beri birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmış, birçok kez yıkılıp yeniden yapılanmıştır. Bu sebepten ötürü çok köklü bir tarihi dokuya sahiptir. Bununla birlikte İstanbul Türkiye'nin en büyük metropoliteni olması nedeniyle, çok hızlı bir şekilde nüfus artışı göstermiştir. Buna bağlı olarak, düzenli kentleşme kontrol altında tutulmadığı için kent merkezlerinde ve çeperlerinde çarpık ve kaçak yapılaşmalar oluşmuştur. Ayrıca tarihi doku barındıran birçok yer, çarpık kentleşmeden ötürü dokusunda bozulmalara uğramış ve çöküntü kentler halini almıştır.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışma kapsamında alan olarak savaş sonrası tahrip olan Suriye kentlerinden Halep ve İdlib alan çalışmaları değerlendirilmiştir. Öncelikle mevcut kaynaklarda savaş sırasında yaşanan tahribat belirlenmiş. Burada iki kentteki tespitler mevcut durumu irdelenmesi, Google görüntüleri, tahribat derecesi belirlenmesi, alana giren tescil yapıların kategorize edilmesi v.s. yapılmıştır. Araştırmanın önemi, binaları yeniden inşa etmek için alınabilecek çeşitli yaklaşımlara ışık tutması gerçeğinde yatmaktadır.

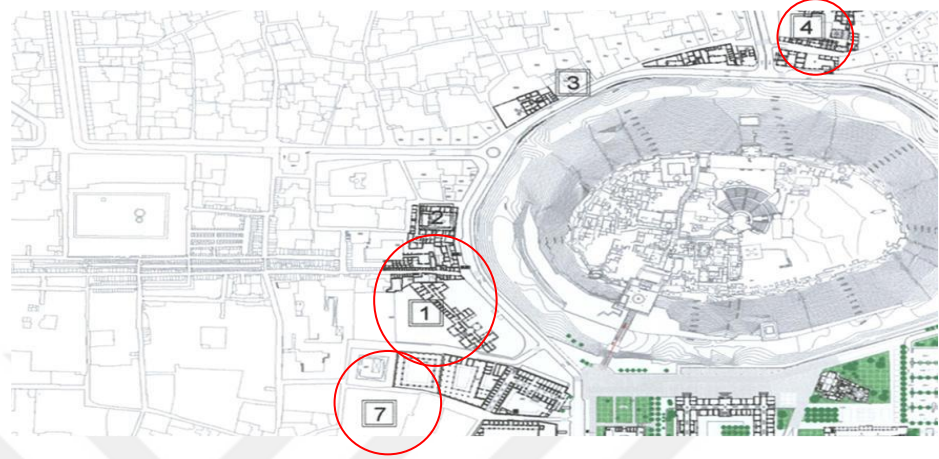
Eski Halep şehrinde, bu yapıların onu izleyen çeşitli tarihsel dönemlerde şehrin medeni yüzünü ifade etmektedir. Halep'in medeni kimliğini ve çeşitli cephelerde saldırı ve yıkımdan maruz kaldıklarını vurgulanmıştır.

Araştırma, Halep'in eski kentindeki bir dizi önemli tarihi yapıyı belgeleyeceği ve kentin son yıllarda tanık olduğu olaylar ve kargaşanın bir sonucu olarak yaşadığı en önemli sorunları ve zararları tanımlayacağı için ayrı bir önem kazanmaktadır. Araştırma, tarihi olarak Dünya Miras Listesi'nde kayıtlı olan ve Planda aşağıdaki resimde gösterildiği gibi kale çevresindeki kamu binalarının durumunu incelenmiştir, Halep şehrindeki özellikle antik kentindeki tarihi yapılara önem

gösterilmiştir. Geçmiş yıllarda kentte yaşanan olaylar ve kargaşanın bir sonucu olarak Osmanlı döneminde ortaya çıkan yapıların durumunu incelenmiştir.

1-Carlton Hotel / Ulusal Hastane M 1883 .

2-Büyük Selçuklu Emevi Camii Minaresi M 1049 .

Şekil 5 Halep Kalesi çevresindeki mekansal araştırma alanı

Genel araştırma metodolojisi aşağıdaki araştırma yöntemlerine dayanmaktadır:

- 1- Tümevarımsal yaklaşımı: araştırma ile ilgili referansları ve kitapları incelenmiştir.
- 2- Karşılaştırmalı Yaklaşım: Yeniden yapılanma alanındaki uluslararası ve Arap ülkelerin deneyimlerinin incelenmiştir.

Halep şehrinde incelenecek uluslararası modellerin yeniden yapılandırılması için yapılan çalışmaların ve bunların ne ölçüde uygulanabilirliği analizini yapılmıştır.

- 3- Analitik yaklaşım: Çalışmanın yürütüleceği alanı tanıtarak, sorunları ve zararları sınıflandırarak ve gerçekliği analiz ederek (zayıf yönler- güçlü yönler- mevcut yetenekler)

Mevcut güvenlik ve siyasi koşullar nedeniyle bölgede meydana gelen bozulma sonrası sorunların mevcut durumu ve sınıflandırılması yapılmıştır.

- 4- Uygulamalı yaklaşım: kentsel yapının yeniden yapılandırılması ve bozulmasının ve kötüye kullanımının azaltılması için yönergeler belirlenmiştir.

Halep'in eski kentindeki kamu binalarının yeniden inşası için olası teklifleri sunulmuştur.

Sonuçlara ulaşmak ve önceki çalışmalara ve analizlere dayalı olarak öneri ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

3.1 Dnyadan Kentsel Dnüşüm rnekleri

- Hiroşima-Danbara Kenti Kentsel Dnüşüm Projesi (Japonya)
- Beyrut-Solidere Kentsel Dnüşüm Projesi (Lbnan)

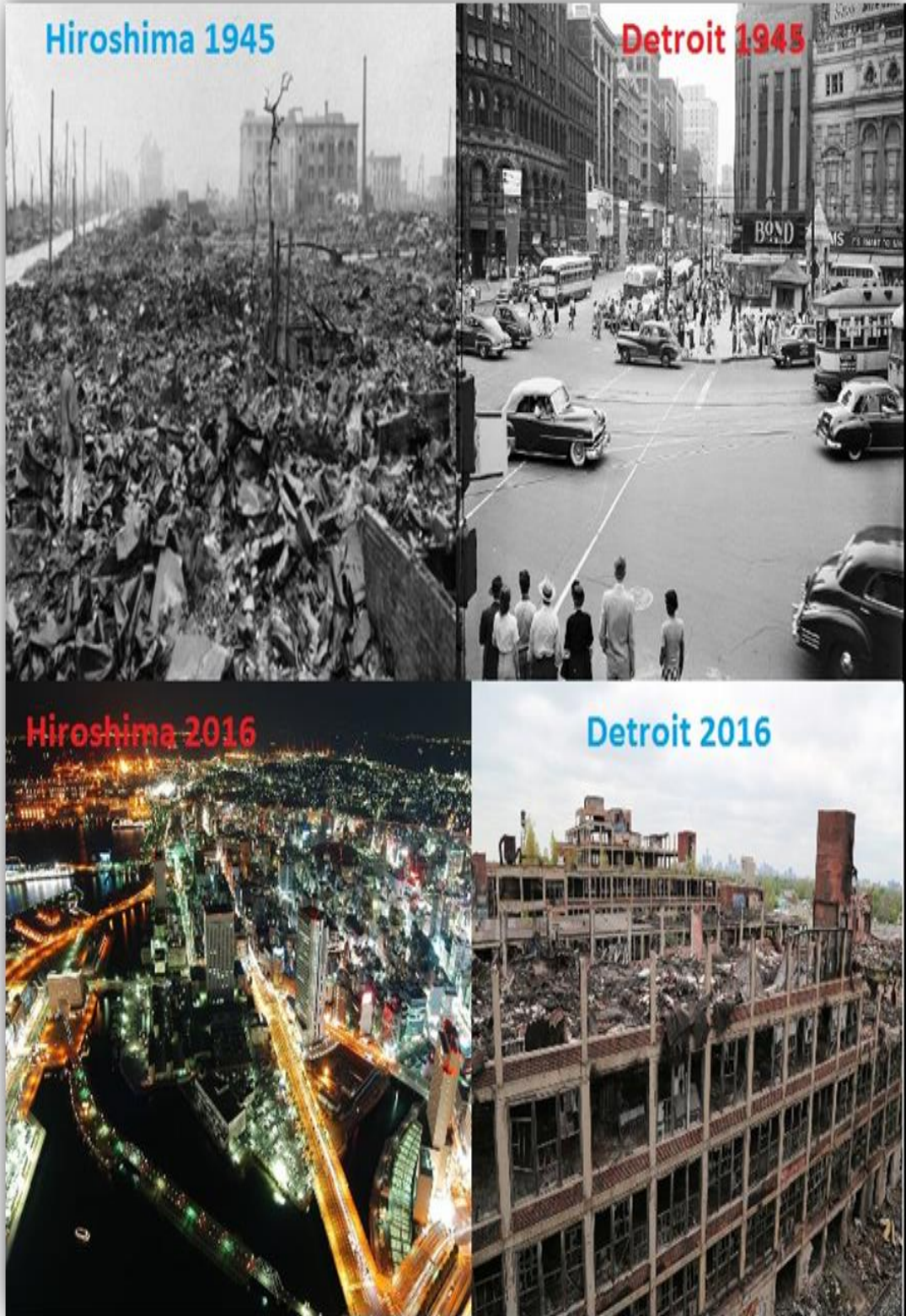
3.1.1 Hiroşima-danbara kenti kentsel dnüşüm projesi (japonya)

Hiroşima şehrine 6 Ağustos 1945'te atılan atom bombası 140.000 kişinin ölümüne ve 13 km² bir alanın yok olmasına neden olmuştur. Atom bombası sadece insanların ölümüne değil aynı zamanda bölgede bulunan ulaşım ve iletişim olanaklarını, su ve kanalizasyon sistemlerini ve bulunan binalara da zarar vermiştir. Hiroşima'nın tekrardan inşası ulusal hükümetin yapmış olduğu yeniden yapılanma projesi kapsamında ele alınmıştır.

Böylesi büyük bir yıkım bölgeyi yeniden yapılandırmayla karşı karşıya bırakılmıştır ve 1945 yılında başlanan proje 1995 yılında tamamlanmıştır (Boyras ve Hoş, 2014).

Şekil 6 Horshima Dönüşüm alanları Bombadan sonra imha durumu(hiroshima's path to reconstruction, 2015)

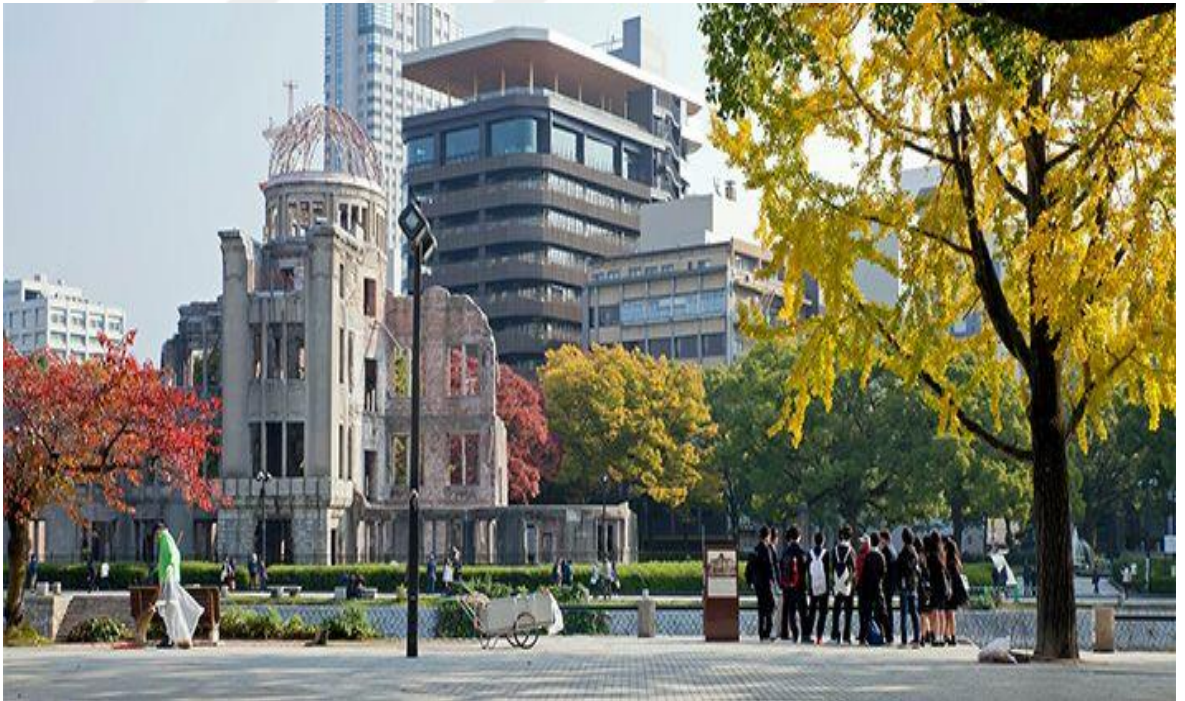
Şekil 7 Horshima (2016 Yeniden yapılanmadan sonra /1945 Yıkımdan önce) (hiroshima's path to reconstruction, 2015)

Danbara kenti kentsel dönüşüm projesinin amaçları şunlardır:

1. Bölgedeki fakir halkın konut sorununu çözmektedir.
2. Geniş ölçekli yeşil alan, park ve kamu alanları inşa etmektedir.
3. Halk ile belediye arsında sistematik bir ilişki kurarak ihtiyaçları Karşılacaktır.
4. Toplu konut yapımı, yıkılan ya da zarar gören evlerin yenilenmesi ile daha güvenli ve konforlu alanların inşasını içermektedir (Dünya Çevre Ödüller 1985-1989, www.worldhabitatawards.org).
5. Danbara projesinin bir diğer amacı ise gençler ve yetişkinlerin vakit geçirebileceği ve dinlenebileceği mekânlar inşa etmektedir.
6. 1995 yılı itibari ile Danbara'da 5 park alanı, 2 yeşil alan ve 13 oyun parkı kurulmuştur. Yapılan park ve oyun alanları bölgenin geleneksel karakterini yansıtacak şekilde inşa edilmiştir. Bunların yanı sıra 4.761 metre uzunluğunda ana yol, 10.457 metre uzunluğunda ikinci derecede önemli yol inşaatı gerçekleştirilmiştir.
7. Proje için halk tarafından 21 örgüt kurulmuş ve bunların 12'si yapılan planların karar aşamasında etkin rol almışlardır. Halkın karar aşamasında yer alması fakir bölgelerde yapılan çalışmalara estetik katmıştır (Şişman ve Kibaroğlu, 2009: 4).
8. Danbara Kenti Kentsel Dönüşüm projenin inşası sırasında devlet, yerel halk ve yerel yönetimler birlikte hareket etmiş ve verimli bir sonuç elde edilmiştir.
9. Yapılacak projelere katılımı artırmak için hem projenin meşruiyeti hem de halkın memnuniyeti açısından önem arz etmektedir (Kara, 2007:3)

Şekil 8 Horshima Gnbako Kubbesi Bomba sonrası yıkım vakası 1945 (hiroshima's path to reconstruction, 2015)

Şekil 9 Horshima Gnbako Kubbesi Yeniden yapılanma operasyonlarından sonra (The Atomic Bomb Dome.com, 2015)

3.1.2. Beirut-solidere kentsel dönüşüm projesi (Lübnan)

Şekil 10 Lübnan haritası

1975-1990 yılları arasında yaşanan Lübnan savaşından sonra Beirut'ta 20 bin kişi evsiz kalmış ve şehrin altyapısı ciddi bir şekilde hasara uğramıştır. Savaş sürecinde şehrin kıyı kesimi kontrolsüz bir şekilde yağmalanmıştır. Savaşın etkisi ile zayıflayan hükümet büyük ve karmaşık bir proje ile şehri yeniden inşa edebilecek güce sahip olmadığı için bu tür projelere başlayamamıştır. Savaştan sonra ilk hükümet yaşanan felaketi bir fırsata dönüştürebilme fikri planlı olarak özel bir bölge tasarlamak istemiştir. Savaş sonrası ikiye bölünen şehrin kuzey kısmında Müslümanlar, doğu kısmında ise Hıristiyanlar bulunmaktaydı (Fawaz ve Peillen2003).

Kentin geleneksel kimliğine uymayan böylesi bir bölünme, savaş sonrası ulus olma yolunda çabalayan Lübnan için bir çelişkiyi ifade etmektedir. Bu nedenle hazırlanan projede üzerinde durulan öncelikli konulardan biri de kentin sosyal dokusunun bütünleştirilmesidir. Bunu sağlayabilmek için kent merkezinin yeniden inşa edilerek doğu ve batı yakalarının birbirine bağlanması, şehir merkezinin sadece ticaret için değil aynı zamanda sosyal ve kültürel aktivitelerle tüm kentlileri bir araya getirilmesi hedeflenmiştir (Eres, 2004).

Şekil 11 Lübnan / solider Savaş öncesi ve sonrası inşaat durumu (Angus& Maluf , 2000)

İki aşamada gerçekleştirilen projenin temel hedefleri şunlardır: (www.solidere.com)

1. Kentteki tarihi binaların ve koruma alanlarının yeniden inşa etmektedir.
2. Yeni geliştirilmek istenen bölgeler için kentsel dönüşüm çerçevesinin çizilmektedir.
3. Proje alanı bütününde deniz görünümünün en yüksek seviyeye çıkarılmaktadır.
4. Kentin bütünü için modern bir altyapı sistemlerinin yapılmaktadır.
5. Savaş sonrası sağlam kalmış yapıları ve şehrin sahip olduğu manzarayı korumaktadır.
6. Kamusal alanların yapılması, gezi alanları, seyir terasları ile yayalar için yolların yapılmaktadır.
7. İşyeri ve ilgili yerleşkeler ile kültürel ve eğlence imkânları yüksek olan çok fonksiyonlu yerler inşa etmektedir.
8. Şehrin eski dokusunu ve etnik ayrımcılık ile kaybolmuş komşuluk ilişkilerini yeniden kurmaktadır.

9. Pazarlama ve gelişme olguları birlikte sürdürülebilir çevre oluşumunu desteklemek ve bunun bu amaç için esnek çözümler önermektedir.
10. Geleneksel ve modern mimariyi bir arada tutmaktadır,
11. Şehir merkezinin yenilenmesi cazibe olanakları oluşturmaktadır.
12. Denize açık bir alanın oluşturmaktadır.
13. 24 saat yaşayan bir kent oluşturmaktadır.

Lübnan'ın başkenti olan Beyrut'un kalbi olarak tanımlanan, 191 hektarlık alan üzerinde inşa edilen proje iki evreden oluşmaktadır. Birinci evre 1994-2004 yılları, ikinci dönem ise 2005-2020 yılları kapsamaktadır. Her iki evrede Solidere şirketi tarafından yürütülmektedir (Demirsoy, 2006).

Uygulanacak kentsel dönüşüm projesi için Solidere şirketi tarafından ilk olarak mevcut mülkiyet hakkı tespit edilmiştir. Şirket bu hakkı 1.2 milyar Amerikan Doları olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu değer A grubu hisse senedine dönüştürülmüştür.

3.2. Suriye'nin Yenilemesi

Suriye'deki çatışmalar henüz sona ermediği için ortaya çıkan yıkımı tespit etmek çok zorlaşmaktadır. Ancak elde edilen rakamlar ışığında yıkımın büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. Dünya Bankası 2017 yılında geniş kapsamlı bir rapor hazırlamış ve savaşın ortaya çıkardığı maliyetini tespit etmeye çalışmıştır (The World Bank, 2017). Bu rapora göre çatışmaların yoğunlaştığı Halep ve Humus başta olmak üzere ülkenin altyapısı ciddi bir şekilde zarar görmüştür. Toplam ev stokunun %8'i tamamen yıkılmış ve %23'ü hasar görmüştür. Konut kaybının, savaş sonrası dönemde yeniden yapılandırma çalışmalarında öncelikli olarak ele alınması gerekmektedir. Barınma kadar sağlık ve eğitim altyapısı da savaşta büyük yaralar almıştır. Sağlık tesislerinin %16'sı yıkılmış, yüzde 50'si ise hasar görmüştür. Benzer şekilde eğitim kurumlarının %10'u yıkılmış ve %53'ü ise hasar almıştır. Ekonomik ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilmesi için hayati öneme sahip enerji üretim miktarı 2010 yılına göre %62.5 oranında azalmıştır. Bu düşüşün çoğunluğu yakıt eksikliğinden kaynaklansa da üretim kapasitesi de %30 oranında düşmüştür. Bunların yanında su üretim ve arıtma tesisleri de hasar almıştır. Su işleme tesislerinin üçte ikisi, pompa istasyonlarının yarısı, su kulelerinin üçte biri, arıtma tesislerin dörtte biri ve her altı su kuyusundan biri yıkılmış ya da hasara uğramıştır (The World Bank, 2017, pp. V–X).

Yaşanan bu yıkımın yeniden yapılandırılması için kapsamlı ve çok taraflı politika ve eylem planlarının hazırlanması gerekmektedir.

3.2.1.Suriye Tarihi

Suriye Arap Cumhuriyeti Ortadoğu ülkelerinden olan başkenti Şam'dır. Yüzölçümü 185.180 km², nüfusu 24.910.000, dili Arapça, dini İslam olan ülke Güneybatı Asya'da, Ortadoğu'nun kalbi durumunda bir mevkie sahiptir. Kuzey ve kuzeybatıdan Türkiye, doğudan Irak, güneyden Ürdün, batıdan İsrail, Lübnan ve Akdeniz ile çevrilidir. Suriye, tarih boyunca Kenanlılar, İbraniler, Aramiler, Aşurlular, Babilliler, Persler, Yunanlar, Romalılar, Bizans, Emevîler, Abbâsîler, Eyyubiler, Selçuklular, Memlûklular, Haçlılar ve Osmanlı Devleti tarafından yönetilmiştir. Başkenti Şam Emevi İmparatorluğu'nun merkezi ve Memlûk Devleti'nin bölgesel yönetim merkeziydi. (Hreitani, 2005)

Şekil 12 Suriye haritası

3.2.2.Halep Çalışması

Halep Muharebesi, Suriye İç Savaşı'nın bir parçası olarak, Halep şehrinde süren şiddetli çatışmalardır. Suriye'nin en kalabalık şehri olan Halep, 2012 yılından itibaren büyük çatışmalara sahne olmuş ve şehir büyük oranda tahrip edilmiştir.

Şekil 13 Halep haritası

3.2.2.1. Halep Tarihi

Halep Suriye'nin ikinci büyük şehirdir. Halep merkezinin 2011 nüfusu 7 milyon civarında olup, Halep'e bağlı olan yerleşim yerleri ile toplam nüfusu 4.393.000 'dir. Kuzey Suriye'nin en önemli şehri ve kendi adını taşıyan ilin merkezi olup Anadolu'dan Mezopotamya'ya ve Akdeniz'den İran'a giden ana yolların kavşak noktasında kurulmuştur. Bu dikkat çekici coğrafi konumu dolayısıyla kervanların uğrak yeri olmuş, bunun sonucunda ticaretle zenginleşip medeniyette yükselirken sık sık aynı yollardan sefere çıkan orduların tahribatına ve yağmalarına mâruz kalmıştır.

3.2.2.2.Ulaşım Durumu

Halep şehri, Osmanlı yetkilileri Bağdat Demiryolunu 1919'da (tren istasyonunun adını Bağdat İstasyonu olarak almıştır) şehre Ankara'ya kadar uzattığında, Suriye'de demiryolu hatları ile bağlanan ilk şehirlerden biriydi. Hacıların Hicaz'daki İki Kutsal Camiye ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla yine Alman İmparatoru Glium'un desteğiyle kurulan meşhur Hicaz Demiryolu'nda Halep ile Şam'ı birbirine bağlayan hatlar da bulunmaktadır. Hatta İstanbul ve bu tarihsel nedenlerden dolayı Suriye Demiryolları Şirketi'nin merkezi Şam'da değil Halep'te bulunuyor. Bu ağların yaşlılığı nedeniyle, özellikle Lazkiye limanına doğru yolcular için yük ve ulaşım yavaşladı, ancak bu

hareket 2005 yılında Güney Kore tren set trenlerinin devreye girmesiyle yeniden başladı, böylece Lazkiye ve Şam her iki saatte bir, iyi bir servisle. Şehir, Suriye Havayolları uçakları için ikinci hangar olarak kabul edilen uluslararası bir havalimanı tarafından hizmet veriyor, başlangıcı yirminci yüzyılın başlarına kadar gidiyor ve varlığına ek olarak yeni havalimanı salonunun onaylandığı 1999 yılına kadar kademeli olarak inşa edildi ve geliştirildi. Ayrıca Halep'i Suriye'nin tüm şehirlerine bağlayan bir yol ağı vardır (Al-Khader, 1995).

3.2.2.3.Kültürel Özellikleri

Eskiden beri Halep şehri Tarihi binalarıyla şöhret kazanmaktadır. Halep şehri, tarihi boyunca maruz kaldığı savaşlar ve bunun beraberinde 1822 yılındaki depremden sonra büyük yıkıma rağmen onu kendi binaları, sokakları ve mahalleleri ayakta tutup Külden dirilen anka kuşu gibi hala büyük şehirlerin canlılığına sahiptir. Bunun ana sebebi ise her defasında enkazdan dirilmekte ve Şüphesiz ki şehirlerin tohumu herhangi asırda tarihi asırlar boyunca büyük olana kadar temelden başlayıp zaman içinde kalkınmaktadır. Bu söz ise Akropol kalesinin yüksekliğinden başlayan Halep şehrine uygulanmaktadır. Bizim en eski antik şahidimiz, bugünden 3800 yıla dönmektedir.

Önemli Binaların tohumu olan kale yani iktidar olduğu yerin etrafında toplanması normaldir, çünkü kale dışarıdan gelen saldırılara karşı bir sığınak sayılmaktadır.

Halep'in eski Tarihine özellikle kalenin etrafındaki (kale altı mahallesi) adlı konumun tarihine dönsek okullar hastaneler hamamlar gibi çok sayıda önemli binalar görülmektedir. Bu binalardan kalanlar önemine ve eski şehrin oynadığı rolüne şahittir. Ancak onun doğru konumunu belirleyemeyiz çünkü birçoğu yerle bir edilmiş ve onun tarihi kaynaklarında ancak adları ve çok kısa bilgiler geçmektedir . (Al-Khader, 1995).

Eski binaların enkazı üzerinde yeni binalar inşa edilmiş olup eski adları o binalara kanıt olarak aynı kalmaktadır. Böylelikle kalan yeni binalar da önemine kanıt vermektedir.

3.2.2.4 Mimari Yapı

Halep antik kenti, kentin çevresi içeride olduğu için, eski Arap muadilinden daha az önemli değildir. Surlar 42 hektardır. Fransız araştırmacı "Jean Sauvage" İslami tarihi eserleri sıralayarak, İki grup:

Birincisi: İslami mimarlık sanatını temsil eden seçilmiş 77 bina içerir onun korunması gerektiğini tavsiye edilmiştir.

Halep şehri, önemi açısından diğer Arap eski şehirlerinden az değildir. Şehrin surlarının iç tarafındaki alanı 42 hektardır. Fransalı araştırmacı "Jan SOFAJE" İslami tarihi yapıları sayıp iki grupta sınıflandırmaktadır.

İkincisi: önemi daha az 44 bina içerir. Kanıtlama ve belgeleme konusunda önemli oldukları için onları onarıp yıkmamayı önermiştir. Bu sınıflandırmayı yapmasında eseri binaların sınıflandırmakta kullanılan şehrin tüm mimari örümünü kapsayan işbu tarihi yapıların doğasını önemsemeden batı ölçümlerini kullanmaya yüz tutmuştur.

Halep'in geçirdiği aşamalar şu şekilde özetlenebilir:

- Kültür bakanlığı, 1979 yılı için 49 sayılı karar gereğince surların iç tarafındaki yıkmayı yasaklayıp yalnız onarıma serbest olan mahalleleri kaydetmiştir. Ayrıca eski şehri korumak için bir heyet kurulup UNİSCO yardımını istenmiştir. UNİSCO uzmanlardan bir ekip belirleyip Eski Halep şehrini korumak ve geliştirmek için bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapora göre Eski şehrin içinde düzenleme çizimini iptal edilmiştir.
- 1982 yılı için 100 sayılı ve 1984 yılı için 44 sayılı kararlar gereğince surların dış tarafındaki eski şehir (altıncı) kaydedilmiştir.
- 1986 yılında UNİSCO'nun "Bab-i al Faraj" projesini gerçekleştirmekten vazgeçmeyi öneren ikinci bir raporu hazırlanmıştır. Eski Halep'i korumak için kurulan uluslararası seminerde koruma siyasetine ve "Bab-i al Faraj" projesindeki çalışmalarını durdurulmasına uymaya ve Halep'in uluslararası kültür konumlarının arasına girmesine önerilmiştir.
- Bu sınıflandırmadan sonra 1989 yılı için 15 sayılı karar gereğince surların dış tarafındaki eski şehir (eski şehrin doğusu) kaydedilmiştir.

-Gayri menkul sicilleri yasal bir şekilde Arkeoloji müdürlüğü isteği üzerine, korunmaya tabi olup sayfaları üzerinde (tarihi eseri) işareti koymak için değiştirilmiştir. Böylece şehrin eseri sınıflandırma bölgelerindeki tüm inşaat ve onarım faaliyetleri Arkeoloji ve müzeler genel müdürlüğünde ona bağlanmıştır.

-Eski şehri istisnai (özgül ve seçkin) değere sahip uluslararası kültür listesine kaydedildikten sonra, “Bab-i al Faraj” projesi durdurulup Eski Halep şehrinin resmi olarak düzenleme çizimi iptal edilmiştir. Ardından eski şehre özgün Halep şehri idaresinde bir ofis kurulmuştur.

-1989yılıının sonunda eski Halep şehri barındırmak için bir proje çizimi sunulmuştur. Bu proje çizimi şu anki uygulanan siyasetin temelini oluşturmaktadır.

Projenin çizimi 1990 yılında Halep şehrinin otoritesi tarafından kabul görmüştür.

-Halep şehri otoritesi, 1992 yılında proje için özel bir yönetim kurup (GTZ) Arap Projeyi desteklemek için sandıkla iki anlaşma imzalanmıştır.

-Proje Halep'in ihyası için koruma işlemlerinden, yıllar süren tartışmalardan ve eski şehrin kültürel iktisadi ve sosyal önemi hakkındaki görüşler netleştikten sonra 1992'de başlanmıştır.(Al-Khader, 1995).

3.2.3. İdlib Çalışması

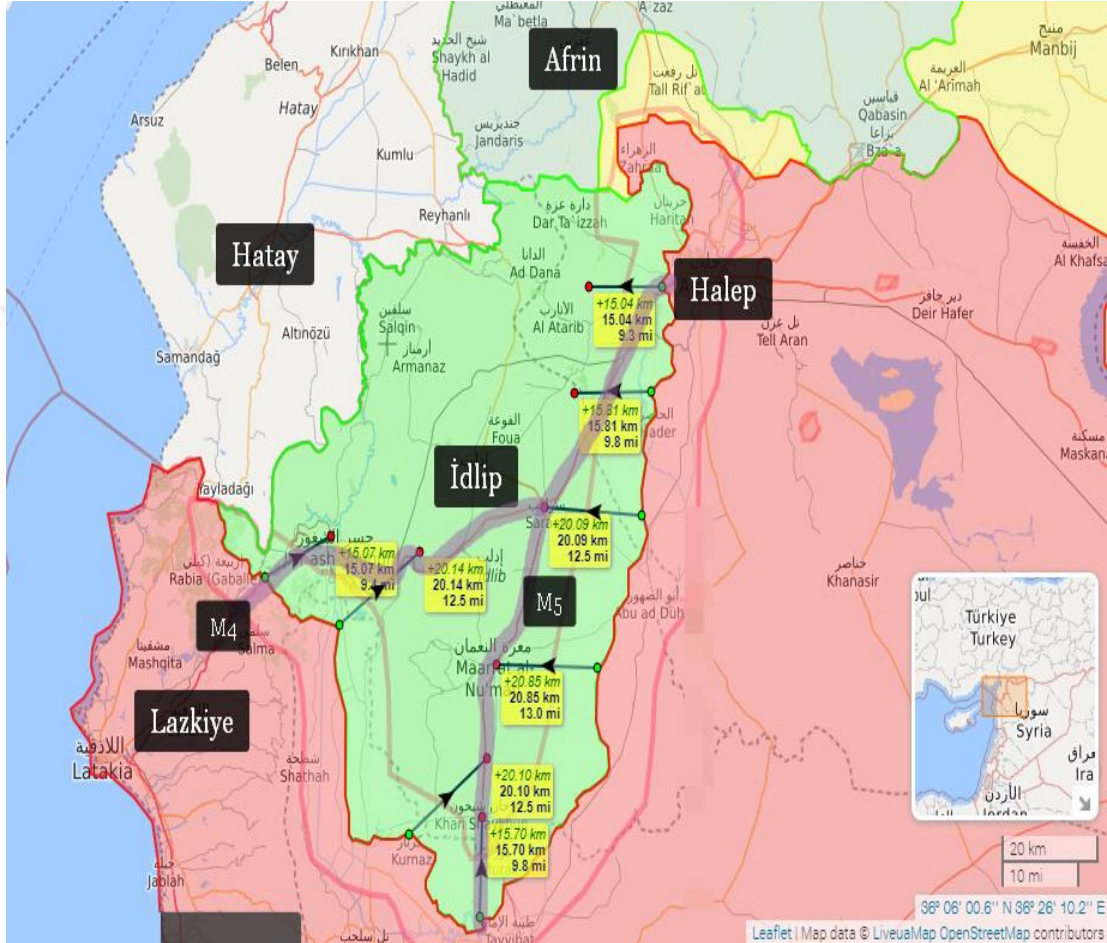

Şekil 14 Suriye Haritası

3.2.3.1. İdlib Tarihi

İdlib Suriye'nin kuzeybatısında bulunan ve aynı isimli yönetim bölgesinin merkezi olan şehir. Halep'e 60 kilometre uzaklıkta bulunan İdlib, aynı isimli yönetim bölgesinin de merkezi. Suriye'nin kuzeybatısındaki, Afrin'in ise güneyinde yer alan kent Hatay sınırında bulunuyor. Kent sınırları içinde MÖ. 3 bin yılın sonlarında ve MÖ 1650-1800 yılları arasında önemli bir merkez olan Ebla Antik kenti de bulunmaktadır. Şehrin ekonomisi tarıma dayanır ve Suriye'nin önemli tarım merkezlerinden birisi olarak bilinmektedir. Özellikle de zeytin üretimi yapılmaktadır. İdlib zeytin, pamuk, buğday ve meyve, özellikle kiraz için önemli bir üretim merkezidir. Diğer başlıca

ürünlerinde badem, susam, incir, üzüm ve domates içermektedir. 1995 yılında çeşitli narenciye kırpma ile ekili yaklaşık 300 hektar alan vardı. İdlib Türkmenleri İdlib'in Cısr el Şuğur ilçesinde, şehir merkezinde yer alan Türkmen semtinde ve vilayetin kırsalında Türkmenler yaşamaktadır. İdlib Türkmenleri Reyhanlı Türkmenlerinin uzantısıdır.

Şekil 15 İdlib haritası

3.2.3.2. Kültürel Özellikleri

İdlib Valiliği'ndeki arkeolojik alanların sayısı farklı dönemlere ait 760 arkeolojik alana sahiptir. İdlib Valiliği, Dünya Mirası Kanununda kayıtlı olan beş unutulmuş şehri (Dünya Bereketleri Listesi) içeren 40 unutulmuş şehri de içermektedir.

İdlib Valiliği, Suriye antik çağlarının üçte birine sahip olduğu ve Ebla Krallığı ve Hitit döneminden kalma Tel Ein Al-Karkh'taki tüm tarihi olayların en eskisi olan Bekaa'daki en eski ve en zengin sitelerden biri olarak kabul edilir - Aramice - Asur

ndash; Yunanca - Romen ndash; Bizans ve ndash; Farklı İslami dönemlere kadar, bu valilikteki önemli tarihi mekanlarında açıkça görülmektedir.

Şekil 16 İdlib'deki Albara Tarihi Eserleri (Shaheen, 1994)

Şekil 17 İdlib'deki tarihi eserler /Alravda cami (Shaheen, 1994)

Şekil 18 İdlib Haritası Savaştan Önce (Google Earth, 2016)

Şekil 19 İdlib Haritası Savaştan Sonra (Google Earth, 2016)

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

4.1. Eski halep'te meydana gelen silahlı çatışma etkisi ve yıkım oranı

Savaşlar ve silahlı çatışmalar asırlar boyunca kurulan uygarlıkların değişimine neden olmuştur çünkü o uygarlıklar tarihin en açık belirtileridir. Aynı zamanda olayların geçiş noktalarını ayırt eden sınırlardır. Onun etkisi ise yıkıp yok etmeyi aşarak tarih boyunca savaşın en önemli kurbanlarından sayılan doğaya da uzanmaktadır. Hemen sonrasında insan sağlığını etkileyip ona uzun ve kısa süreli hastalar getirmektedir. Hem toplumun hem de ailenin çözülmesine yol açan psikoloji hastalıklarına da sebep olmaktadır. Ayrıca inşaat hareketine ve kalkınmaya zarar vermektedir. Bunun sonucu da toplumsal adaleti ve doğa yerleşimiyle birlikte bozulan bir iktisadi durumuna varmaktadır. Böylelikle mimarlık çöker, sistematik ya da askeri saldırılar sonucunda meydana gelen yok etme çalışmaları bunun beraberinde gelmektedir. Şehrimi Yukarıda bahsi geçen tüm zorlukları yaşamaktadır.(Kurdi, 2014)

4.2. Eski Halep Şehrindeki Kültürel Mirasın Kaybedilmesi Ve Yıkım Oranının Değerlendirmesi

Doğadan ya da insandan kaynaklanan savaş, silahlı çatışma gibi krizler şehrin ya da şehrin bulunduğu yerin rutini yaşam koşullarında büyük bir bozukluk bırakmıştır. Onun sonuçları ve olumsuz etkisi uzun bir müddete ve hatta bittikten sonra devam etmektedir. Bu olumsuz etkiler hemen hemen tüm vatandaşlara dokunmuştur. Temel kayıplar, insanlık ve ruh kaybı üstelik sosyal ve imrani alanında büyük bir kayıp yaşanmaktadır. Krizden sonraki yeni durumların İlkeleri düzenleyebilmek için Kayıpları ve zararları değerlendirmesi bundan kaynaklanmaktadır.

Yıkım oranı değerlendirme teriminde istenen, dikkatli nicel bir değerlendirme değil; fakat halep kalesinin çevresindeki eseri ve kültürel konumlarda tarama yapmayı onun mimarlık sosyal alanlarda kesişmeleri ve iktisadi yansımaları denemektedir. Krizler ve savaşlar kültürel seviyeye büyük kayıplar getirdiği doğrudur, ama bu kayıpların değerlendirmesi onu algılama ve karşılamaya yardımcı olmaktadır.

Değerlendirme faaliyetini gerçekleştirebilmek için yetkili cihetlerde bulunan özellikle halep şehri meclisi (otoritesi) ve eski halep müdürlüğü tarafından verilen ve başka veriler belgelerden bilgileri toplamak gerekmektedir. Örneğin bir tarihi binanın zararını kaydetmek için dikkatli tanımlama işlemleri yapılmaktadır. Zararın şeklini

(çatlaklar, yanma, parçalı ya da külli yıkımlar) gibi İnşai olan ya da olmayan unsurlarda ve Onarıma yeniden ihiya etme ya da yıkma ve yeniden inşa etme kabiliyeti belirlenmektedir.

UNİSCO 2013 yılının başından teknik ve bilimsel yararlı maddelere özgün belgeler merkeze sunmuştur. Bunun beraberinde ilkeler, buyruklar, onarım raporları video filmleri ve benzeri maddeler bulunmaktadır. Bu maddeleri Suriye'yi yeniden inşa etmek için kullanıp uzmanlara araştırmacılara ve onarıcılara serbest bırakmıştır. .(Kurdi, 2014)

Şekil 20a Halep, Suriye Khan Al-Shouneh'de hasar.(Yousry, 2000)

Şekil 21b Halep, Suriye Khan Al-Shouneh'de hasar (Yousry, 2000)

Şekil 22 Halep, Suriye Kale girişinde yıkım gösterileri (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Şekil 23 Halep, Suriye Khan Al-Shouneh'deki yıkım (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Şekil 24 Halep, Suriye Al-Adliya Camii'nde yıkım gösterileri (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Şekil 25 Halep, Suriye Han el-Vezir'de yıkım gösterileri (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Şekil 26 Halep, Suriye Carl ton Otel'de yıkım gösterileri (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Şekil 27 Halep, Suriye Yeni Şatodaki Yıkım. (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

Potrak çağın seksenlerde (1980'lerde) Halep şehrinin Tarihi ortasından büyük bir kısmı yerle bir edilmiştir. Öyle bir proje çerçevesinde gerçekleşti ki onun yönetmenliğini hem şehre hem de uygar sosyal örümüne yabancı vali ile belediye başkanları yapmıştır. Koyulan bahane yeni ticari yerler, yerleşim gelişmesini istiap eden idari kurumlardır. Ayrıca eseri yerler hanlar ve hamamları inşa etmeyi çalışmaktadır. Buna paralel olarak Halep kalesinde görülen birkaç antik çağı yok edilmiştir. Bunu yapmalarının sebebi, şehrin gördüğü girişimlere çimentodan tiyatro ve benzeri inşa etmeyi çalışmaktadır. Ama şehir 2012 yılının yaz mevsiminde yeniden sistematik yok etme operasyonlarına maruz kalmıştır. Bu yıkma işleri Asırlar boyu devam eden uygarlık kıymetini ve kimliğini gömmek için tarihi merkezine uzanmıştır. Savaşçılar eski sokaklarında saklandılar onların başkanları da insanlar taştan daha önemli diye söylemişler. Dolayısıyla insanları öldürölüp taşları yıkmıştır. Halep şehrinin tarihi merkezini yüzde 92'den fazla yıkılmıştı. Şehirdeki silahlı çatışmalar sebebiyle bu duruma gelmiştir. Konum, şehre, çok sayıda mezarlara, genel ve idari binalara büyük zarar veren çatışmalar patlamalar bomba yığdırmaların yüzünden çelişki içinde kalmıştır. Eski çarşıları içerdiği han, ev ve hamamlarla birlikte yakmıştır. Eski şehirde camiler yerle bir olmuştur. Bunların en önemlisi "Cami-i Ümeviyi Kebir" camisidir. Özellikle Selçuklu minaresini planlı bir şekilde yıkmayı çalışılmıştır. Bu yıkımı resme ya da manzaraya bakınca görmemiz mümkündür. Bu minare miladın sekizinci Çağında inşa edilmiştir. Sonra 13. Yüzyılda yenilenmiştir. Üstelik şehir hırsızlığa, eserleri ise yurt dışına kaçırmalara maruz kalmıştır.

Yıkımın görüntülerinden şunları bahsedebiliriz:

-Halep'in Eser ve arkeoloji müdürlüğü

-Halep'in eski çarşısı, onun tarihi ise binlerce yıla dönmektedir.

Şekil 28 Suriye- Halep'teki çarşıların yanmasının etkileri (jorjik orfilyan, 2015)

Şekil 29 Suriye-Halep çarşılarının yıkım görüntüleri (jorjik orfilyan, 2015)

8. Yüzyıla kadar tarihi olan ümevi camisi yıkıldıktan sonra artık ibadetleri kılmaya elverişli olmadığı için kapıları kapanmıştır. Minaresi ve doğu suru yıkılmıştır. Caminin içini ateşe verilerek büyük yıkıma uğramıştır. Çok önemli harita ve çizelgeleri çalınmıştır.

Şekil 30 Ümevi Cami-İ Kebir Yakılmasının Etkisi (halep'in arkeoloji müdürlüğü, 2017)

Şekil 31 Ümevi Cami-İ Kebir Yıkılmasının Etkisi (halep'in arkeoloji müdürlüğü, 2017)

Birçok tarihi bina tekrarlı bir şekilde patlamalara uğramıştır hepsi planlı bir şekilde saldırarak yok olmuştur. Çevredeki tüm binaların temelleri tehlikeye ve yıkıma bırakılmıştır.

4.3. Eski halep'teki tarihi binaların yeniden inşası için yönelmeler-uygulamalı Ve amaçları bir çalışma:

Şehrimizin bugüne kadar geçtiği zor durumlardan, Suriye'nin kültürel mirasın davalarını önemseyip araştırdığımız için az da olsa bu uygar tarihimize karşı yapılanlardan sorumluluğumuza göz ardı edemiyoruz. Bu sorumluluk ise kendi güvenimizi, kimliğimizi ve tarihimizi yok edebilecek zorlukların karşısında durmamız için hem teorik hem de uygulama olarak ve tüm imkânları kullanarak netleşmelidir. Bu çerçevede mimar olduğumuza göre, milli ve insani yönde önemli bir mevkie sahip olan Eski Halep şehrini yeniden inşa etmek için uygulanıp yürütülecek stratejileri belirleme görevini bize düşmektedir.

Temel amaç, eski şehrin ihalesiyle yeni hayata uymaları için mahallelerini ihya etmeye, yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışmaktadır. Bu işlemler için önemli adımlar atılmıştır, bu adımlar bu şekilde sıralanmaktadır:

- Faaliyetlerin tanımlanma, kaydolma, onarım, inşaat ve trafik hareketindeki problemleri çözmek için Yükselme planı ve mimarlık sistemi kurmaktadır.
- Genel ve özgül hizmetleri iyileştirmektedir.
- Evleri onarmak için ihaleye maddi ve teknik yardımı sunmaktadır.
- Genel hizmetleri inceleyip onarmaktadır.
- Eski şehrin gerçeğine uyarak kalkınma imranı projeleri inceleme ve yürütmeye ortak olmaktadır.

İmrani tarihi, sosyal ve iktisadi ayrıca trafik taşıma, sokak ve genel yerlerin durumlarının Çalışmaları, İncelemeleri hem nicel hem de nitel belgelenmelerini hazırlamak ve hizmetlerin alt yapıları tanımlanmaktadır.

Eski şehrin tümünü kapsayacak şekilde ilerleme planı koyup, bu planı tarihi gelişme öncesi planlama temelleri ve şu an ki planlama sistemi içermektedir. Sonra da Aşağıdaki konulara bağlı sorunları çözüp geliştirmek için işin amaç ve stratejileri belirlenmiştir:

Arazilerin kullanımı, yerleşim ve yerleşenler, iktisadi, çevre, trafik ve taşıma, alt yapı ve genel hizmetler, sosyal yapı, önemli kültürel binalara muhafaza etme, sosyal ortaklaşma. İlerleme planı her şeyi planlamaya itimat etmektedir. Bu demektir ki itimat

edilen ilkelerin ilk uygulaması gerçekleşmiştir. Aynı zamanda teorik çalışmalar gerçekleşmiştir.

Önde gelen proje çevrenin seviyesini yükselmek için ihalelerle çalışmayı aynı zamanda toplumun aktif kalmasını amaçlanmaktadır. Bu da alt yapı ve hizmetleri geliştirmekle olmaktadır. Hem imrani hem de sosyal birçok tarama yapılmıştır. O taramalar Kaydedilip incelenmiştir. Eski şehir için kapsamlı planlar İnşaat, mimari, sosyal, iktisadi durumlar, trafik, yaya, alt yapı, genel hizmetler ve arazi kullanımı hakkında raporlar hazırlanmıştır.

Ayrıca aşağıdaki adımlarda uygulanmıştır:

- Değişik yerlere girişmenin öncelikleri; bunların içinde (önde gelen projenin bölgesi seçmektedir)
- Arazilerin kullanımı için genel bir plan çizim koyulmuştur.
- Mimari tasarım için onarım ve tamir çalışmalara standartlar koyulmuştur.
- Eski şehirdeki binanın düzenleme sistemi için kapsamlı bir şekilde önermektedir.
- Önde gelen projeyi kapsamlı incelemeler ve başka bölgeler için inceleme başlaması birkaç bölgede alt yapıyı değiştirmek için yürütme incelemeleri genel olarak eski şehirdeki trafik hareketini düzenlemek için ilkel araştırmalar yapılmıştır.
- İnsanları aktifleştirmek için planlar hazırlamak ve onlarla planlama ve yürütme çalışmalara ortak olunmuştur.

Alt yapı çalışmalarının büyük bir kısmı tamamlanmıştır. Bazı alışmalar yürütülmüştür (bazı bölgelerde su şebekesini ve kanalizasyonları değiştirilmiştir). Telefon hatlarının tesisatını yapılmıştır. Kredi sandığı geliştirilip bütçesi arttırılmıştır. Eski şehrin İktisadını aktifleştirecek Küçük ve orta ölçekli yatırımlara kredi sandığı kurulmuştur.

Çalışmanın ilk bölgesini - önder proje eski şehrin yüzde 1,8'i oluşturan 1300 nüfuslu 130 eve sahip olan (yaklaşık 200 aile) (6,5 hektar alanlı Bab kinserin) belirledikten sonra şunlar tamamlanmıştır:

- Arazileri kullanmak için planlar ve imrani sistemine değişiklikler eklenmiştir.
- Her alanda bölgenin tamiri ve yerleşmeye daha çekici olması için projelere planlar belirlenmiştir.

Bu planlar ise bu şekildedir:

1- ticari bir role sahip olan önemli tarihi binalar (hanlar ya da Pimaristan) içeren bölgeye tipik onarım. Caddeye bakan yönleri tamir olacak alt yapıyı değiştirdikten sonra caddeye tekrar kaldırım inşa edilmiştir.

2- yerleşilecek tipik onarım. Bunun amacı da yerlilere yardım edip kredi yoluyla onların yerleşim seviyesini yükseltmektedir. Sanayi faaliyetlerini kaldırıp arazileri kullanmayı sınırlama ve sanayi atölyelere eski şehrin dışında yer bulma yoluyla yerine oturma yerleri kurulacak İmrani boşlukları düzenlemek için caddelerin bulunduğu yerin Mimarlık tasarımı için standartlar konulmuştur.

Turistik bir yol belirlendi turistik tüm yerleri bağlamaktadır. Çocuklar için parklar incelenmiştir. Sağlık ocağı kurulup ailenin düzeni ve acil yardım hizmetleri sunulmuştur. Birkaç tarihi binaya ve bazı devlet kurumları için onarım çalışmaları yapılmıştır. Başka bölgelerde Önder projeye benzer araştırmalar yapılmıştır. .(Kurdi, 2014)

Eski Halep Şehrini ihyası için Halep'in tecrübesini incelendikten sonra yürütme çalışmalarında bazı takılmalar olduğunu görüyoruz. Çok uzun süren Çalışmaların hazırlanmasına daha çok önem verilmiştir. Gerçek başarılar ve yürütülen işlerin oranı ise eski şehrin ve nüfusuna göre bahsedilmeyecek kadar azdır.

Bu işin en önemli yanı alt yapıdır. Yönetim yönünden ise özgün bir yönetme için plan çizilmiştir. (Eski Şehrin müdürlüğü) Şehri korumak için Alınan tüm tedbirlere rağmen insanların göçmesi artmaktadır. Halep İhyası projesi kapsamadığı noktaları şu şekilde özetleyebiliriz: Maaşları sınırlı mal sahiplerine sunulan Uygulanan kredi siyasetine rağmen inşaata tehlike oluşturacak durumlara bağlıdır. Onun için ne binaların ne de insanların tümünü kapsamaktadır. Bazı muafiyetler, kolaylıklara ve karşılıksız çalışmalara rağmen yürütmesini mal sahibine dönmektedir. Bu da yürütülen işlerin seviyesine ve türüne etkilemektedir.

Mülkiyet ile davranmaya açık bir siyaset olmadığından dolayı mülkün çoğalmasına bağlı problemlerle davranmanın teknikleri yetersiz kalmıştır. Büyük evlerin bölünmeleri, Kalabalıklar ve geri dağıtım konusunda baş etmeye yardımcı

olacak fikir ya da siyaset olmamaktadır. Mülk sahibi kiralayan ve kiralama seviyesine baş etmenin teknikleri olmamaktadır. Projeyi yürüten kurumun projeye ya da evlerdeki iç değişimlerle ilgili koyulan kanunlara müdahale etmesinin büyüklüğü ne kadar olduğuna açık bir tasavvur olmamaktadır.

Sonunda 2014 yılında şehre ve tarihi binalarına savaştan dolayı yıkımın sebebiyle eski Halep şehrini uluslararası kültür listesine girmiştir. Ancak tehlikeye maruz kalan uluslararası kültürü olmuştur çünkü büyük tehlikeler bu kültürü yok olmakla tehdit etmektedir.

4.4. Halep kalesi'nin çevresindeki yıkım görünümü

2014 halep'in tarihindeki kanlı bir yıl olarak anılmaktadır, yeni yıl yaklaşmakla birlikte halep'in çileleri devam etmektedir. Şehirlerin en eskisi Halep şehrin'de kan dökmesine devam etmektedir. Aşağıda tarihi bölgeler, önemli bir müze olan yüzyıllarca dünyaya izini vuran 7 nolu resimde gösterildiği gibi ancak tekrarlı patlamalardan dolayı o binalar 7 nolu resimde olduğu gibi yok olan halep kalesinin girişi karşısındaki bölge ve binaların resimlerini göstermekteyiz: (Hreitani, 2005)

Şekil 32 Halep, Suriye savaş öncesi Uzaydan Çekilmiş Bir Resim Meydanın Parlak Dönemin(Apsa Protect Syrian Heritage, 2011)

Şekil 33 Halep meydanına uygulanan sistematik patlamalardan sonra uzaydan çekilmiş bir resim (Apsa Protect Syrian Heritage, 2011)

İki resimde görüldüğü gibi bombalamalardan sadece Osmanlı döneminden Han el-Şuneh sağ kalmıştır.

Şekil 34 Halep, Suriye Tugayların geri kalanında ve Yalbugha Al-Nasiri hamamında yıkımı (Apsa Protect Syrian Heritage, 2011)

Şekil 35 Halep, Suriye Hamam Yalbugha Al-Nasiri'deki Yıkımı (Apsa Protect Syrian Heritage, 2011)

Şekil 36 Halep, Suriye Yıkımdan sonra Hüseyin Camii (Apsa Protect Syrian Heritage, 2011)

Şekil 37 Halep, Suriye Hüsreviyye Camii'nin yıkım öncesi fotoğrafı (Suriye Mirasını Korumak, 2011)

4.5. Eski halep'teki zararların ve şu an ki durumda değerlendirmesi sistemli olmasından amaçları

- Yeniden inşa etme aşaması kurulacak ihtiyaçları ve öncelikleri belirleyip kolaylaştırmaktadır.
- Zararı ölçmeyi ve kayıpları nakde dönüştürmeyi sağlamaktadır.
- Uzmanlardan ve onarıcılardan medeni çalışmalar ekibi kurmaktadır.

Sistem yönünden farklı üç aşama vardır:

-silahlı çatışmanın öncesi

-silahlı çatışmanın esnasında (şu anki durum)

-silahlı çatışmanın sonrası

El ölçme sistemleri ve basit planları küçük notlarla ve izlenimlerle bu dönemde yararlı bilgiler oluşturulabilmektedir. Özellikle inşaat problemleri analizi ve silahlı çatışma sebebiyle maddi hasar hakkında bilgiler bulunursa iş daha da kolay olmuş olacaktır. Aynı zamanda acil durumlarda eski şehrin şu anki durumunu aşağıdaki ilkelere uyarak belgelenmektedir:

- Daha düşük maliyetle daha hızlı işlerin yapılma yollarını araştırılmaktadır.

-İnternet ve çalışma ekiplerine katılmakla birlikte bizdeki bilgilerden yararlanmaktadır.

-Kamera aleti ve telefon gibi maddelerden yararlanmaktadır.

-Uzmanlara ihtiyaç duyulursa Ulusal ve uluslararası iletişimi sürdürmektedir.

4.6. Silahlı kavgadan sonra eski halep'te gerçekleşecek girişimler öncelikleri ve enkazı stratejileri

Savaş ve büyük olaylardan sonra Yeniden inşa etme konusundaki Önceliklerin çalışmaları sürdüren cihete, konumun ya da tarihi binanın önemine göre birkaç ihtimali bulunabilir.

1-Enkaza muhafaza etmektedir

2-Alt yapıyı yeniden inşa etmektedir

3-İnşası tehlikeli binaları yıkmaktadır

4-İnşaat asıl maddeleri saklamak ve tekrar kullanmak için dikkatlice sınıflandırmaktadır.

5-Uluslararası standartlara ve Eski Halep'in inşaat zabıtasının sistemine göre yeniden inşa etme faaliyetlerini yürütmektedir.

Bahsedilecek konulardan biri de Eski Halep'in inşaat zabıtasının sistemine göre yeniden inşa etme koşullarıdır. Savaş ve felaketlerden sonra yeniden inşa etme konusuna değinmeden şu maddeleri içermektedir:

-Yıkılan bölgelerin inşasının temel maddeleri ve koşullarına göre inşa edilmektedir.

-Külli inşa etme konusunda ise iki durum vardır:

- kaliteli unsurlar içeren binalarda (kadastro 1) planına ve arazi kullanımı planlarına onun yenilenmeyen asıl yüksekliğine göre inşa koşulları uygulanmaktadır. Ya da komşulara uyulacak şekilde yükseklik alınmaktadır.

2010-2016 yılların arasındaki alan çizimi halp'in mesaha idaresinde saklandı inşaaya gerekenleri, irtifak haklarını ve gökyüzü büyüklükler sınırlarını belirlemede kullanılır.

- eski şehrin mimari örümünün bir parçası sayılan binalar seçki mimari unsurları yoktur (önceki koşullar ona da uygulanmaktadır.) gök yüzölçümü ve kütleleri madde 1 de geçen koşullara göre tekrar incelenir.
- Taklidi bina maddeler

Enkazları kaldırmak için genellikle öncelik sahibi inşaat şirketleridir. Şehirlerle Kendisi için yararlı anlaşmalar yapılmasını sağlamaktadır. Ancak bu şirketler yerlilerin yardımına ihtiyaç duyar. Suriye için milyonlarca metre kare enkaz kaldırılması gerekmektedir. Tarihi şehirler ise halep'in tarihi merkezinden %70'ten fazla silahlı savaştan dolayı yıkılmıştır. Öfkeler durunca tehlikeli binaların yıkılmasını sağlamaktadır. Sonrasında kalıntıları özenle saklanıp sonraki aşamada kullanılmasını sağlamaktadır. Bu durumda enkazları tekrar kullanılabilmek için korunarak kaldırılması için kaliteli inşaat maddeleri ile paraleldir. Enkazı muhafaza etme işlemi iki aşama ile sağlanmaktadır:

1-Tarihi bina tek olarak binaya aşılmayacak ya da kalıntılarla oynanmayacak bir koruma bölgesi uygulamak yoluyla olmaktadır. Bu işlem ise yasa gereğince ve (Eski Halep şehri müdürlüğü) gibi yetkili cihetler tarafından denetlemesi yapılmaktadır. İnşaat maddeleri (eski inşaatın taşları) enkazdan çıkarıp onarılmaya kadar bu durum böyle devam etmektedir. Bir sonraki adım ise kanıtları ve belgeleri topladıktan sonra bu taşların yerlerini belirlemeyi çalışılmaktadır.

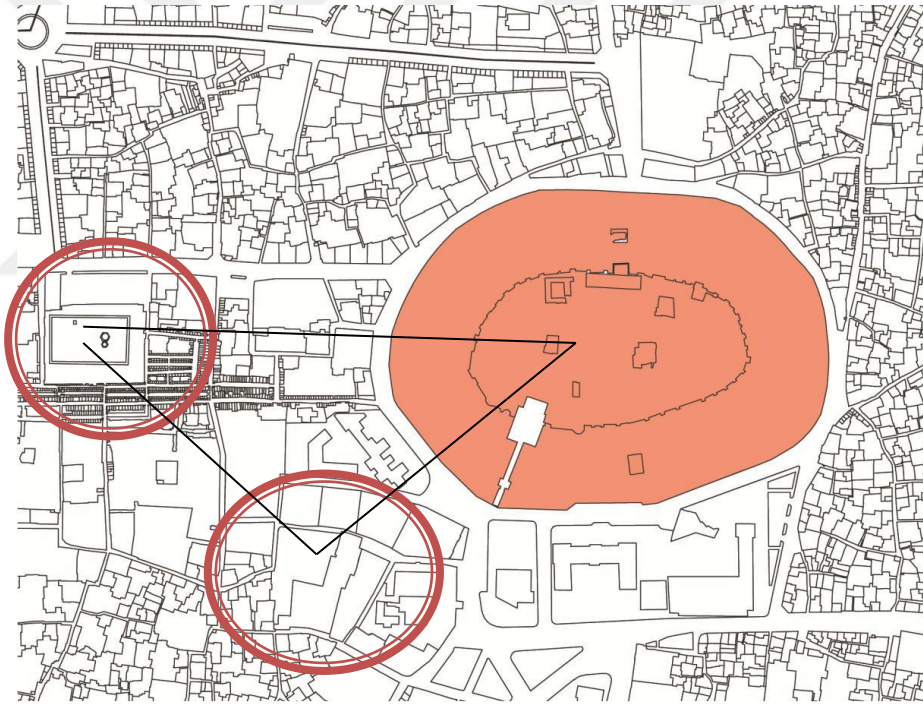
2-Tarihi şehrin tümü bu işlem ise tüm binalar ve sokaklar enkazlar dan temizlenip şehir dışına taşınır. "Yine yasal bir şekilde" insanlardan zincirler kurarak inşaatın kullanılacak maddelerini belirli bir noktaya taşırlar o maddeler özenle ve dikkatlice temizlenip onu tekrar kullanılır hale getirmek için bir yere toplanmaktadır. Enkaz kaldırma işlemlerini hızlandırmak için Nöbetler tutarak belli planlar çizmektedir. Böylelikle sağlam taşları çıkararak enkaz kalıntılarını kaldırıp yeniden inşa edilecek maddeleri kullanılır .

Halep Kalesi civarındaki bir dizi genel tarihi yapının durumu ve restorasyon araçları hakkında bir değerlendirme yapılabilmektedir.

Bir dizi kamu binası sergilenmiştir (Emevi Camii minaresi, Hamam Yalbugha al-Nasiri, Carlton Oteli, Göçmen Dairesi).

İzzat, Han el-Vezir, Dar el-İfta, El-Hüsreviyye Camii ve Okulu (Halep Kalesi civarında, Emevi Camii eksenini – Kale Koruma operasyonları için binaların seçiminde standartların uygulanması ve genel hususlar. Bu kriterler sınıflandırıldı Bunun ışığında, yapıların korunması ve yeniden inşası için aday gösterilmesi süreci, tarihi, mimari değerler gibi değişken değerler içinde gerçekleşmektedir.

Estetik, dini, politik, turizm ve sosyal (önem derecesi, temellendirilen partinin bakış açısına göre değişmektedir. Sınıflandırma ve binanın yaşı, konumu, benzersizliği ve enderliği gibi sabit değerler ve bunlara ek olarak bu değerlerin karşılaştırılması gerçekliği izlemek ve yeniden inşa için en acil binaları bilmek amacıyla fiziksel durum. Seçim mekanizmasına gelince, planda gösterildiği gibi tarihi yapının sahip olduğu değerlerin miktarı ve fiziksel durumu gerekmektedir. (Sarhan, 2014)

Şekil 38 Halep Kalesi ile ilişkili olarak binaların konumu - kırmızı ile seçilen binalar(Araştırmacı tarafından hazırlandı, 2021)

4.7. Yüzde 91'den fazla zarar gören tarihi binalar binanın tarihi araştırmak ve mimarlık tanımlama

4.7.1. Karltön Oteli Projesi

Hamidi Gureba hastanesi 1883 yılında kalenin önündeki arazilerde inşa edilmiştir. Kale üzerinde adalet sarayı bulunmaktaydı. Fakat 1822 yılındaki depremden dolayı yıkılmıştır. O hastane yeni dönemdeki halep'in ilk devlet hastanesidir ve zaten de Fakirlere yardım etmek amacıyla kurulmuştur. Destekleyiciler tarafından inşa edilmiştir. Cemil paşa inşaatına başlayıp valilikten 1886 yılında azledilmesine kadar sürmüştür. Hastanenin duvarları 1896'de Üç kata kadar yükselmiş 1897 yılında bitmiştir. 1892'de belediyenin bir şubesi olmuştur. Binanın çatısı kırmızı kiremitten oluşmaktadır. Daha sonra Fransız ihtilalinde kiremit çatı kaldırılıp düz olmuştur. Hastane 1900'de resmi olarak açılışı gerçekleşmiştir.

Sonradan milli hastane diye adı verilmiştir. Ondan sonra hemşireleri mezun etmek için bir medreseye dönüştü. (Sağlık enstitü) 1988 yılında. Hastanenin yüz ölçümü yaklaşık 22 bin metre kare, 32 oda içermektedir. Bazısı kadınlara diğerleri erkeklere ayrılmıştır. Üstelik muayene bekleme doktorlar hemşireler hizmetler cerrahi operasyonlar odaları, anatomi için yerler ve erzak için depo hastanenin etrafında iki büyük tarla her biri uzunluğu 74 genişliği 22 metre bulunmaktadır.

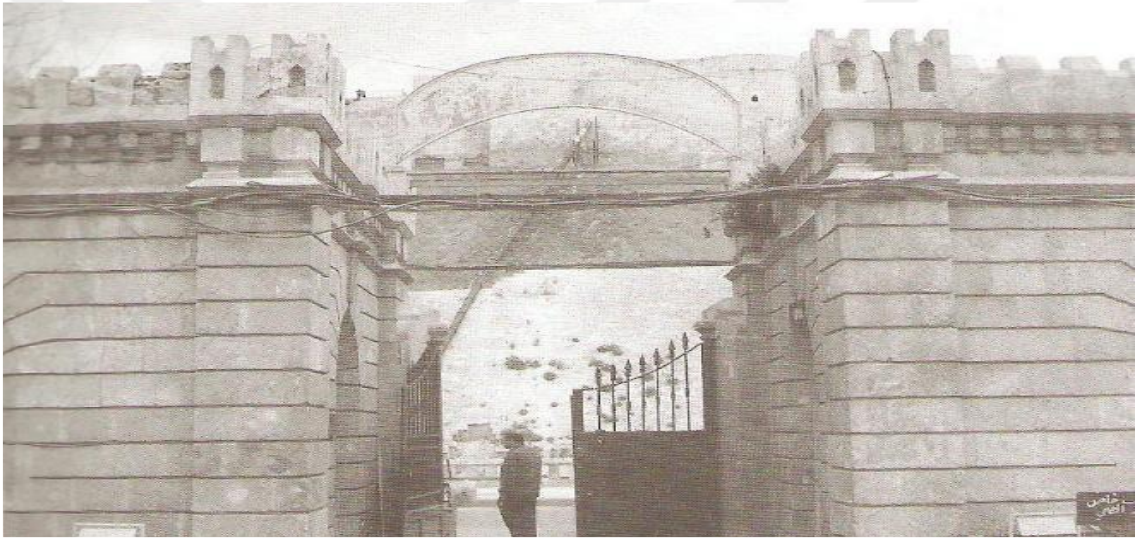
Şekil 39 Halep, Suriye Al-Gharaba Hastanesi'nin iç cephesi, Eski adıyla Ulusal Hastane.(Hreitani, 2006)

MS 1892'de belediye binasının koltuğu haline geldi ve binanın çatısı resimde gösterildiği gibi kırmızı kiremitle yapılmıştır.

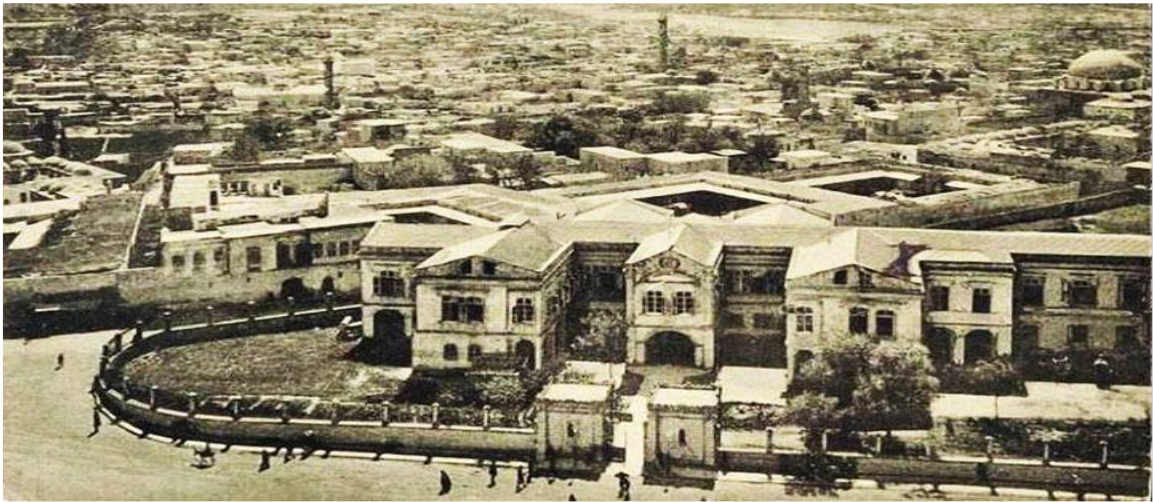
Çatı kaldırılmadan ve Fransız mandası sırasında tavan düz hale gelmeden önce 1900'de resmi olarak açıldı. Resimde gösterildiği gibi, daha sonra Ulusal Hastane adını aldı ve daha sonra hemşirelerin mezun olduğu bir okula dönüştürülmüştür.

1988'de (Sağlık Enstitüsü). Hastanenin toplam alanı yaklaşık 22 bin metrekare idi ve 32 odası vardı. Muayene ve bekleme odaları, doktorlar, hemşireler, hizmetler ve operasyonlara ek olarak bazıları erkekler için bazıları kadınlar için yapılmıştır.

Hastane çevresinde otopsi yerleri, malzeme depoları ve her biri 74 metre uzunluğunda ve 22 metre genişliğinde iki büyük meyve bahçesi bulunan cerrahi klinik yapılmıştır.

Şekil 40 Halep, Suriye Al-Ghuraba Hastanesine giriş.(Hreitani, 2006)

Şekil 41 Halep, Suriye Eski Ulusal Hastane - Fransız mandasından önce.(Hreitani, 2006)

Şekil 42 Halep, Suriye Genel Konum - Halep Kalesi'ne göre.(Araştırmacı tarafından hazırlandı, 2021)

Halep'in turizm alanı gelişmesiyle birlikte ve kalenin güney doğu tarafındaki seçki binanın (gayrimenkul yedinci bölgede- gayrimenkul numarası) konumu 3334 dönen kavşak caddesinden başka ondan bir şey ayırmaz sadece çevreleyen bir caddedir. Ayrıca komşu konumundaki tarihi binaların değeri büyüktür. Maarif idaresi binası / teknik hizmetler binası 1882 yılında inşa edilmiştir. Hüsrevi okul, sultaniye camisi memlüki hanlar ve binalar yaşı 322 yıldır. Arkasındadır. (Nasır hanı gibi)

Üstelik onun yapımı şahanedir. Osmanlı mimarlık tarzına yapılmıştır. Kuşaklarla Küçük dar sokakları olan binanın yapımı tarzıyla bilinmiştir. Bunların hepsi boşalmasına sebep oldu onarımı için hazırlıklar sayılır. Sonra turistik bir otele dönüşümü arltö adı taşımaktadır. "halep kalesi oteli" adı da geçmektedir.

2011 yılında Suriye'nin bakanlığından 4 yıldız nihai bir ruhsatı elde etmiştir. 72 oda bütün uygunluklar için salonlar toplantı salonu ayrıca çatıda halep kalesini izleyen panoramatik manzaralı bir teras spor salonu ve açık yüzme havuzu içermektedir. En sonda 2014 yılında külden bir kütleyle dönüşmüştür.

Şekil 43 Halep, Suriye The Carlton Hotel - Genel Görünüm.(Hajar, 2012)

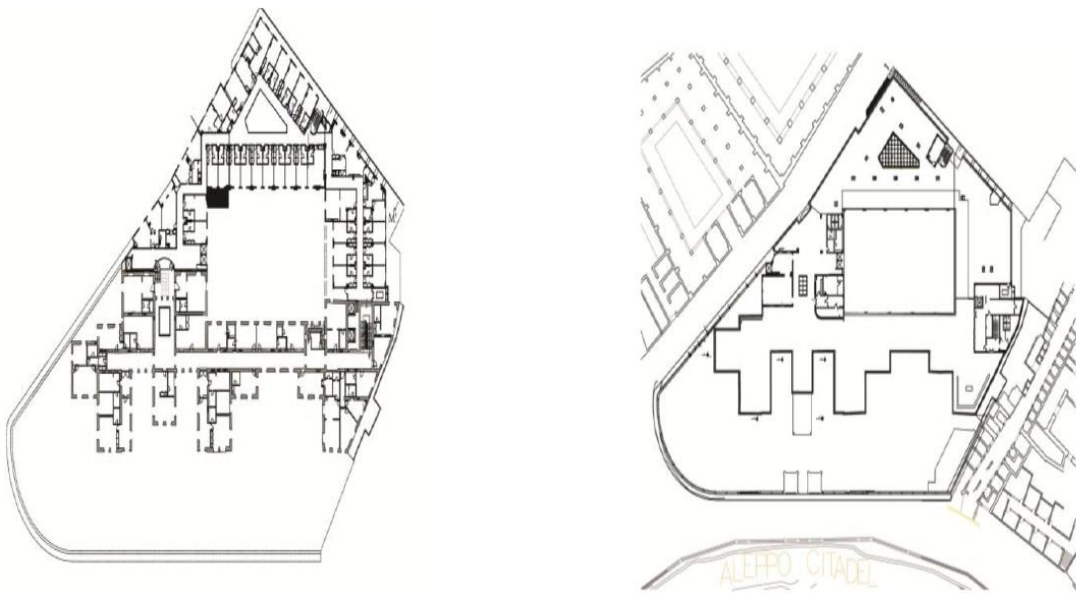

Şekil 44 Halep, Suriye The Carlton Hotel - Genel Görünüm. (Hajar, 2012)

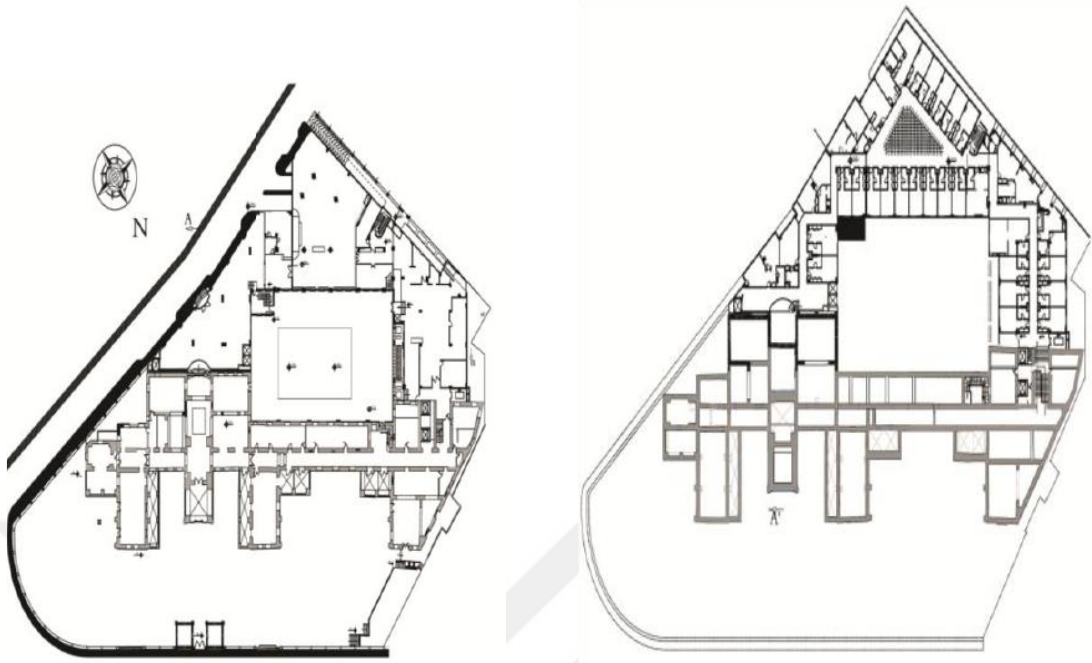
Binanın Kentsel ve Mimari Dokümantasyonu:

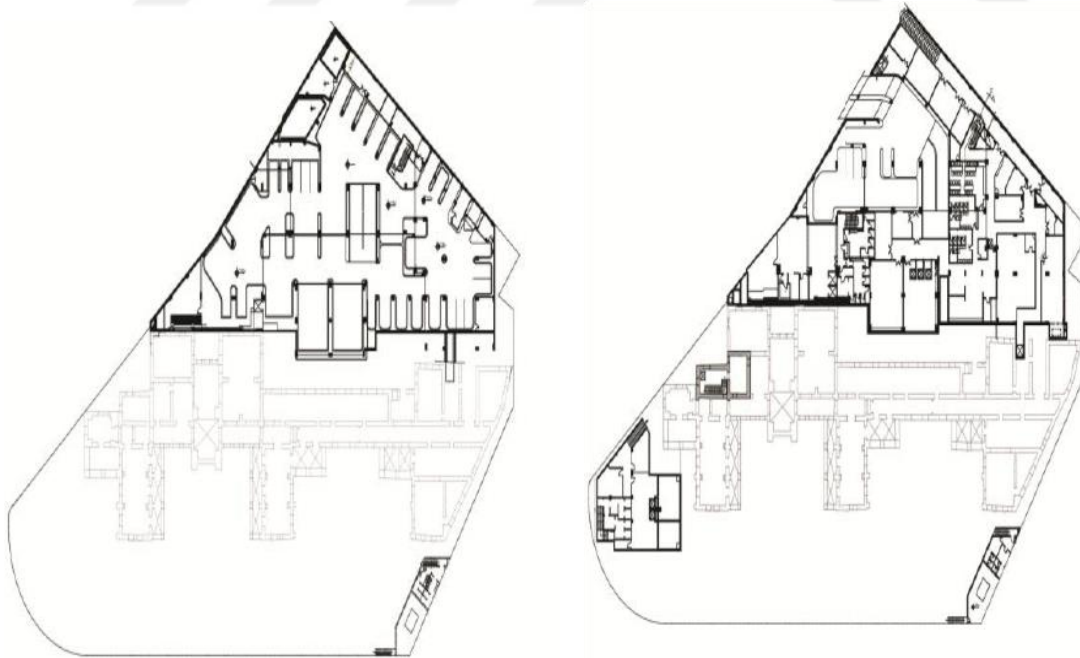
Şekil 45 Halep, Suriye Carlton Hotel Binanın genel konumu ve çevredeki kentsel çevre ile ilişkisi. (Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

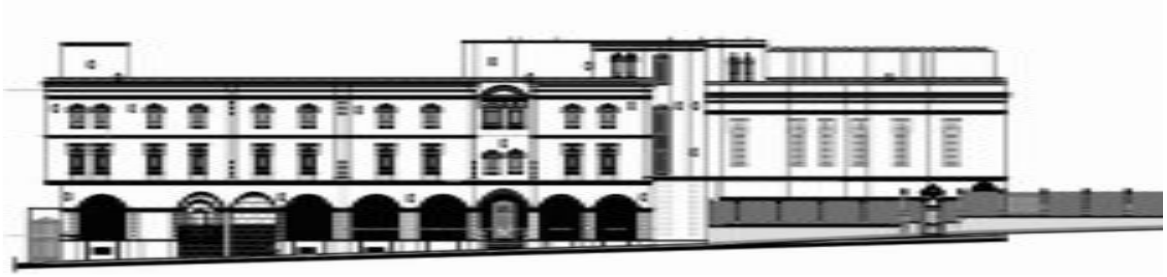
Şekil 46 Soldaki Halep, Suriye Carlton Hotel İkinci katın yatay izdüşümü, sağdaki Halep, Suriye Carlton Hotel Çatı tabanının izdüşümü. (Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

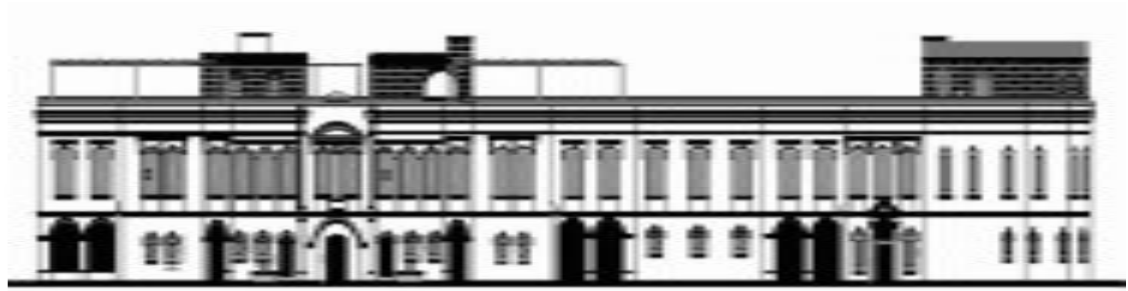
Şekil 47 Soldaki Halep, Suriye Carlton Hotel Zemin kat planı sağdaki Halep, Suriye Carlton Hotel birinci kat yatay izdüşümü.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

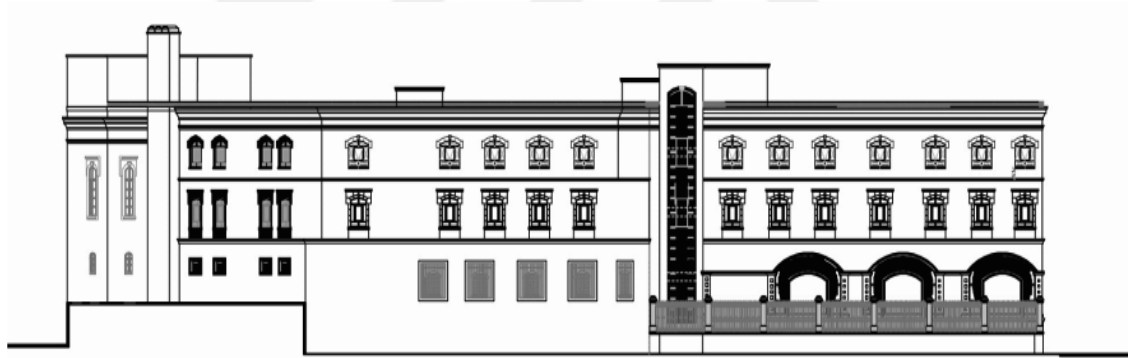
Şekil 48 Soldaki Halep, Suriye Carlton Hotel birinci bodrum kat planı, Sağdaki Halep, Suriye Carlton Hotel ikinci bodrum kat planı.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

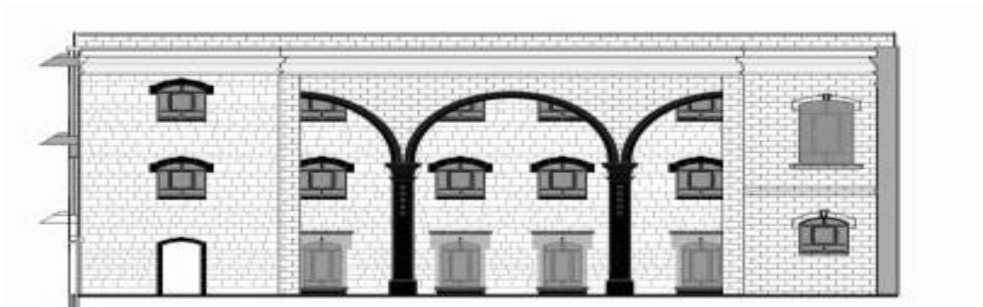
Şekil 49 Halep, Suriye Carlton Hotel Güney cephesi.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 50 Halep, Suriye Carlton Hotel Ana Arayüz.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

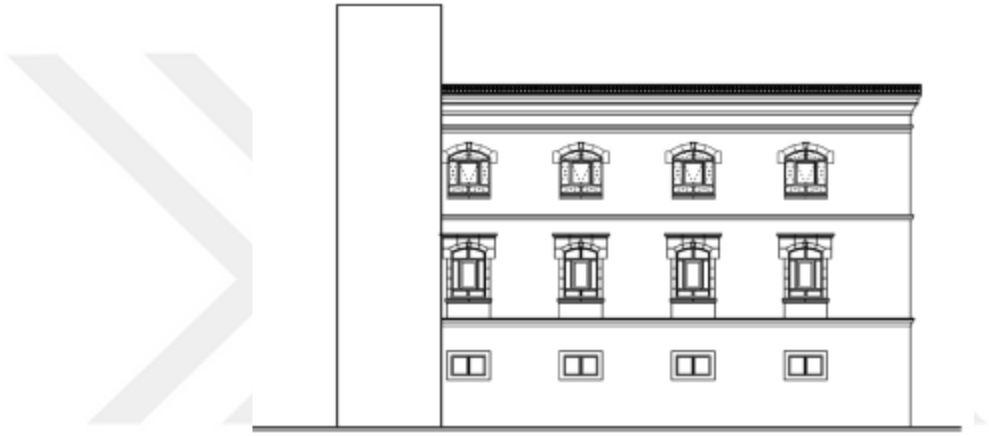
Şekil 51 Halep, Suriye Carlton Hotel Batı cephesi.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

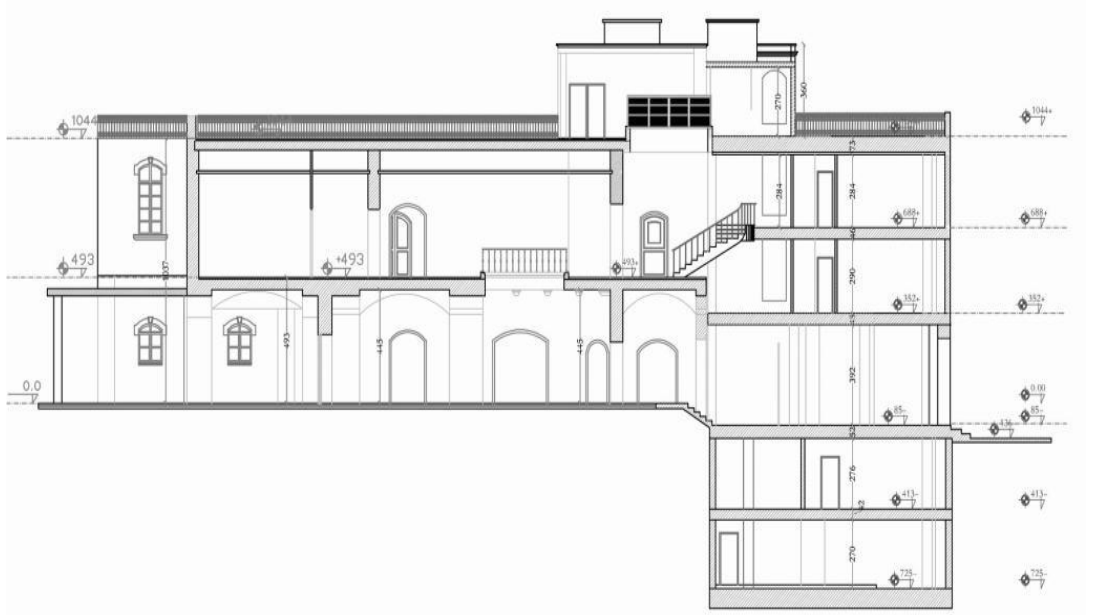
Şekil 52 Halep, Suriye Carlton Hotel Dahili arayüz. .(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

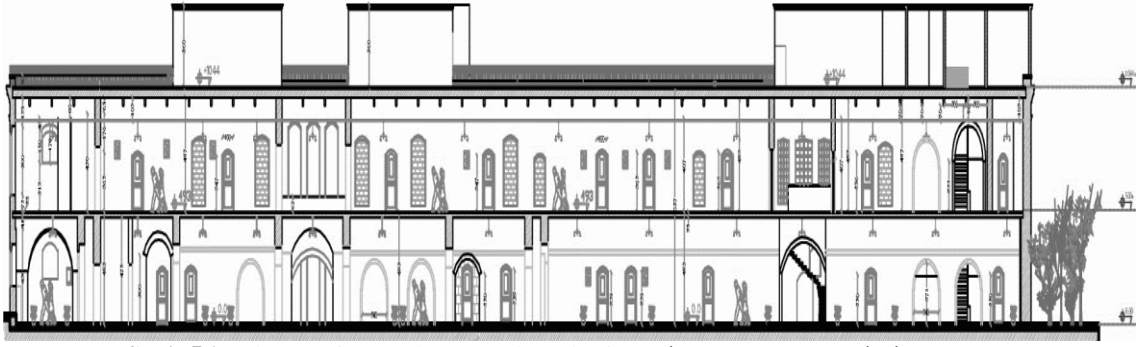
Şekil 53 Halep, Suriye Carlton Hotel Dahili arayüz. .(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

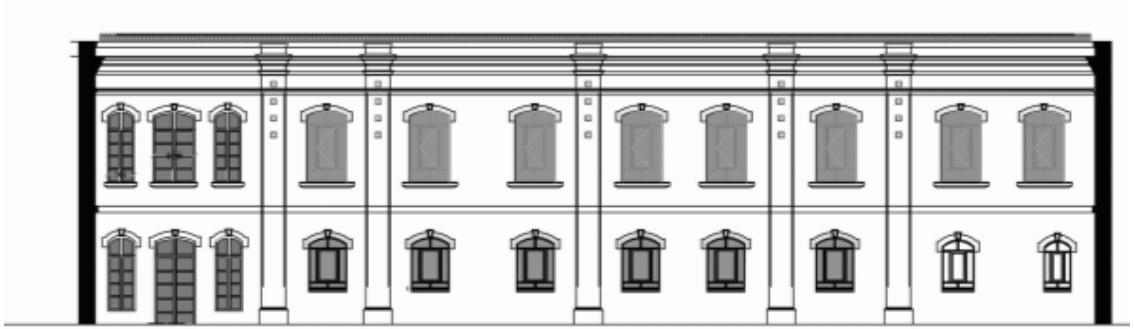
Şekil 54 Halep, Suriye Carlton Hotel kuzeybatı cephesi.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 55 Halep, Suriye Carlton Hotel DikeyAA kesiti.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 56 Halep, Suriye Carlton Hotel BB kesit.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 57 Halep, Suriye Carlton Hotel Dahili arayüz. .(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 58 Halep, Suriye Carlton Hotel Dahili arayüz.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Karlton oteli binasında kullanılan inşaat malzemeleri

- 1.Taşlar: kaldıracak duvarlar kuşaklar ve çatılarda temel malzeme sayılmaktadır.
- 2.Ahşap: bu malzemeyi iç ve dış yerlerde kullanılmıştır
- 3.Bağlama malzemeleri: harç, temeller ve kaldıran duvarlarda taş parçaları arasında bağı sağlamıştır.
- 4.Demir: çatıları taşıyıcı köprülerde ve Taşların arasını tutan say çelikleri kullanılmıştır.

Eski halep şehrindeki silahlı çatışmanın bina üzerine bıraktığı etki

Şu Anki Durumu Yüksek Düzeyde Tutmak Yoluyla ve Eski Şehrin Gördüğü Bütün Saldırıların Gölgesinde Silahlı Çatışmaların Ardından Karlton Oteli Maruz Kaldığı Yıkımlar Görülmüştür.

Eseri karlton oteli arka bölümünün temelin yerleşilen bir mayın 05.07.2014'te patlatılmıştır. Son patlama başarısız iki girişimden sonra olmuştur. Çok büyük zarara uğrayıp onunla birlikte diğer eseri binaların yıkılmasına sebep olmuştur.

Binanın fiziksel durumu – şimdiki durum:

Binanın fiziksel durumu kötüdür. Binanın tümü yıkık haldedir, Onarımı imkânsızdır. Temel unsurlarda külli bir yıkım olduğunu belirleyerek zararı tanımlanabilir. Binanın yalnız bir parçası yıkılmamış ve iki girişinin biri sağlam kaldı. Onarımı mümkündür.

Şekil 59 Halep, Suriye Carlton Hotel Bombalamadan sonra Oteli'nin yıkılması(jorjik orfilyan, 2015)

Şekil 60 Halep, Suriye Carlton Hotel Bombalamadan sonra Carlton yıkılması(jorjik orfilyan, 2015)

Şekil 61 Halep, Suriye Carlton Hotel Bombalamadan sonra Otelinin yıkılması(jorjik orfilyan, 2015)

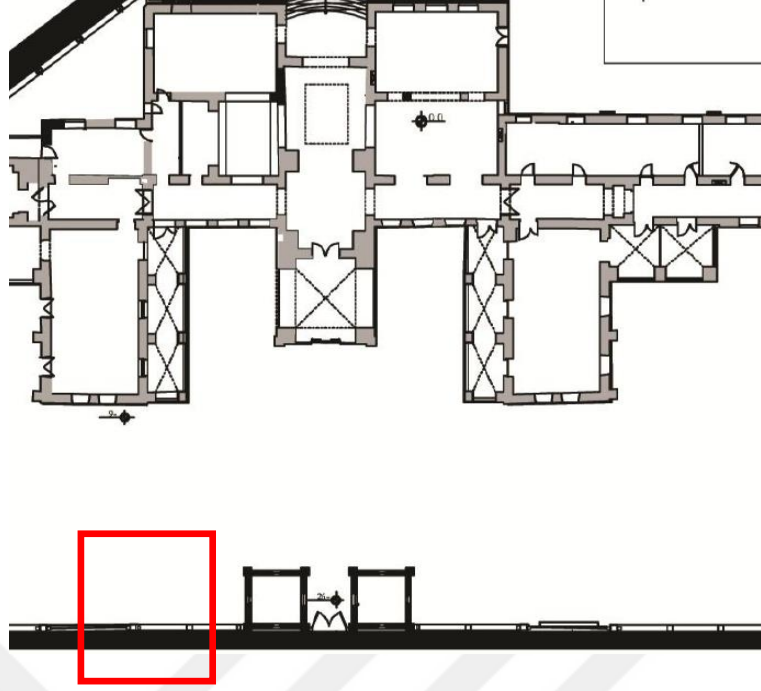

Şekil 62 Halep, Suriye Carlton Hotel Bombalamadan sonra Otel'i'nin yıkılması(jorjik orfilyan, 2015)

Binaların felaketler ve savaştan sonraki dönemde yeniden yapılması konusunda Kapsamlı bir araştırma yaptıktan sonra bu yönleri kartön oteli binasına uygulanacaktır. Hepsi de eski binaya saygı duyacaktır. Çünkü halep halkının içinde onun değeri çok yüksektir. Bunun sebebi de ilk devlet hastanesi olarak sayılmasıdır.

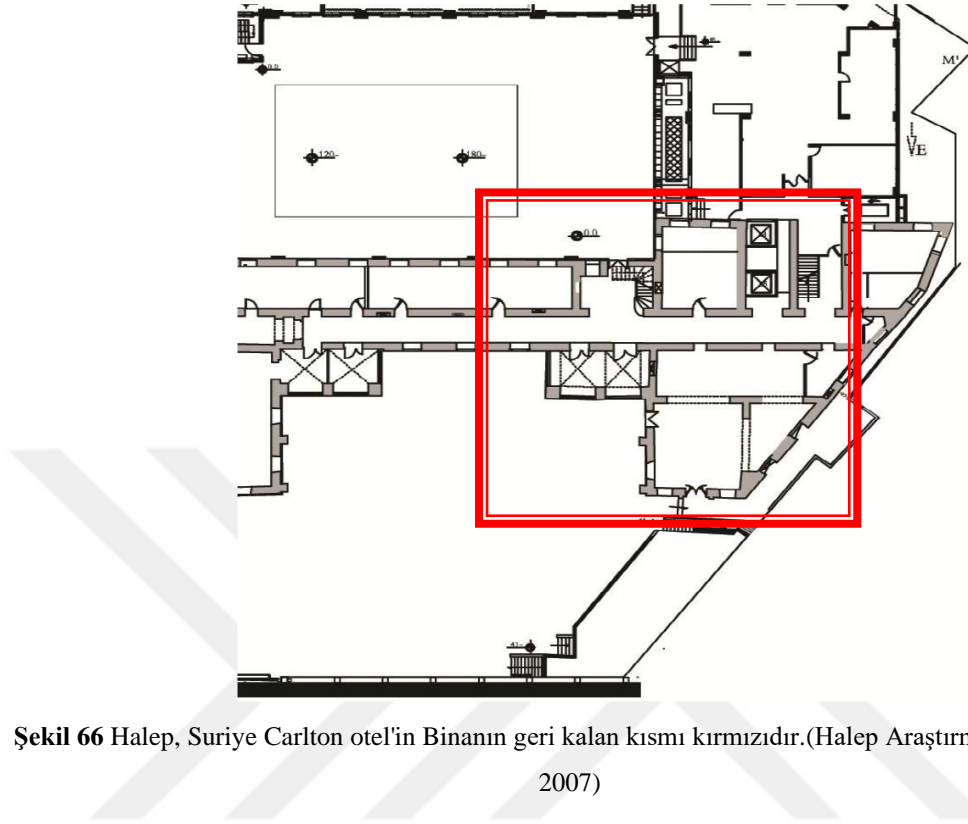
Şekil 63 Halep, Suriye Carlton otel'in Yıkımdan sonra Otel'i'nin 3.giriş yıkaması(jorjik orfilyan, 2015)

Şekil 64 Halep, Suriye Carlton otel'in Binanın geri kalan kısmı kırmızıdır.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 65 Halep, Suriye Carlton otel, yıkımdan sonra(jorjik orfilyan, 2015)

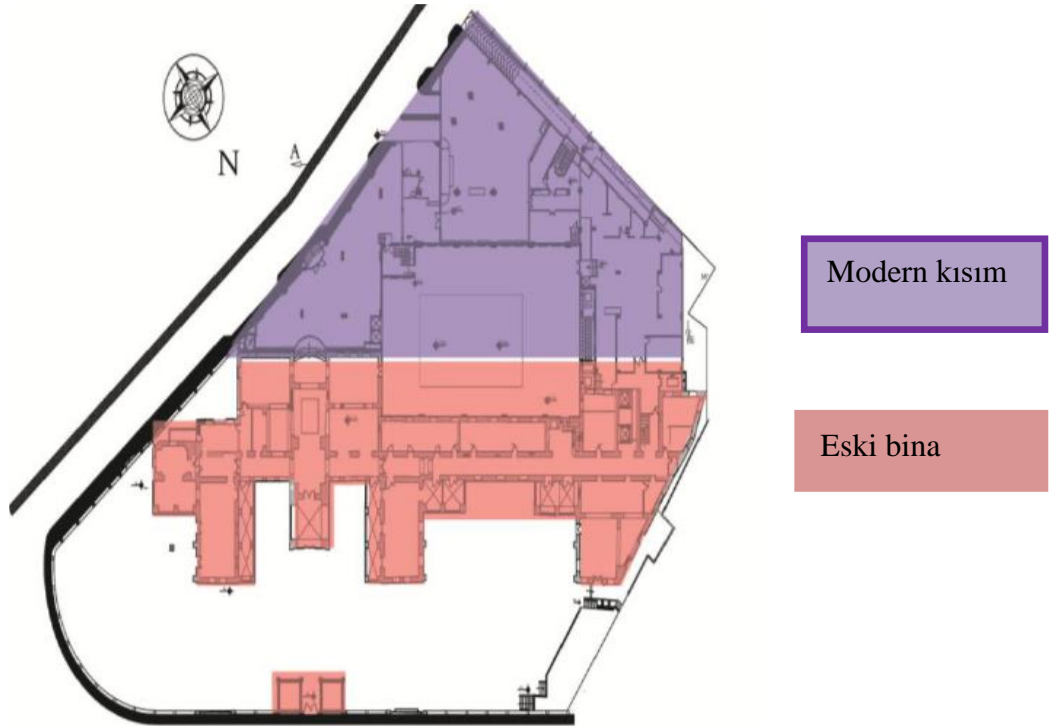
Şekil 66 Halep, Suriye Carlton otel'in Binanın geri kalan kısmı kırmızıdır.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 67 Halep, Suriye Carlton otel'in Yıkım sonrası (jorjik orfilyan, 2015)

Şekil 68 Halep, Suriye Carlton otel'in öncesi bir mimari detayları .(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

Şekil 69 Halep, Suriye Carlton otel'in zemin kat planı.(Halep Araştırma Müdürlüğü, 2007)

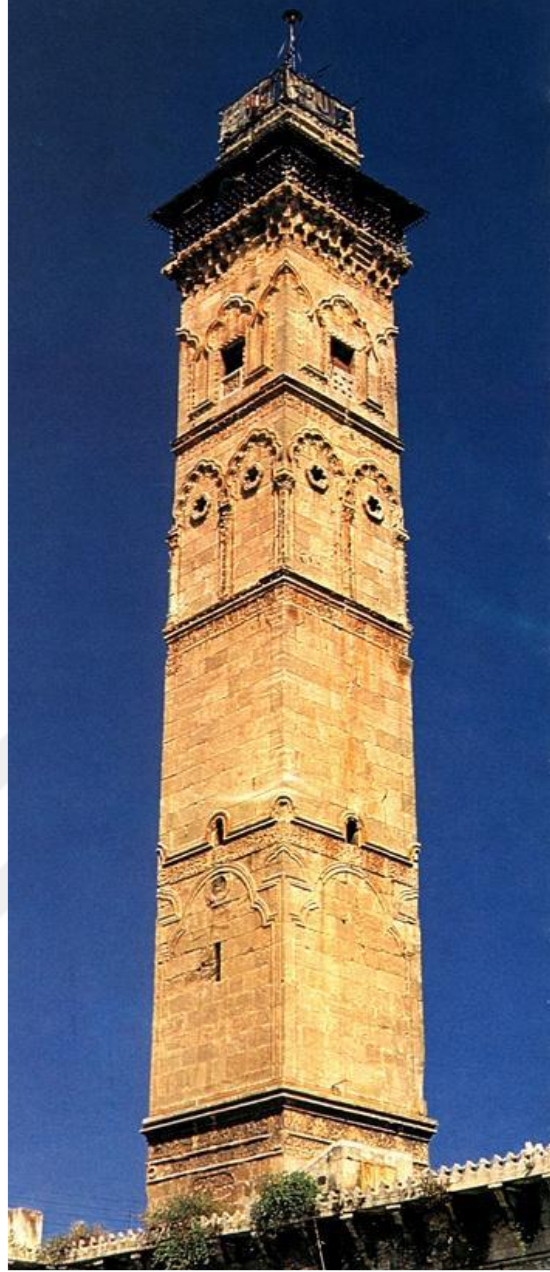
4.7.2. Hasarlı dini yapılar (örnek olarak Halep'teki Büyük Emevi Camii'nin minaresi)

Minare tarihi çalışması

Cami, Halep'teki Emevi cami mimarisinin en önemli örneklerinden biridir. Soueika Hatem mahallesinde bulunan eski mahalle. Genel şema açısından bütün benzerdir Şam'daki Emevi Camii ve bazı tarihi kaynaklar Halife'nin Emevi Süleyman bin Abdül Malik, kardeşinin yaptırdığı Şam Camii'ne uygun olarak inşa etmiştir. El Velid bin Abdul-Malik MS 706'da Şam'da. 1 Ancak camide yapılan restorasyon ve tadilatlar çok şey kaybedilmiştir.

Mimari özgünlüğü ve genel planı dışında hiçbir şey kalmamış, çok sayıda maruz kalmıştır. Hala dönüm noktası olan savaşlar, istilalar ve depremler sonucu ortaya çıkan yangın ve sabotajlardan Özgün mimarisi ve cami yapısının genel şekli olduğu gibi kalmıştır. Kabileciliğin yeri, koridorları ve kapıları ve mevcut mimarisi, mimarinin bir karışımıdır. Memluk ve Osmanlı dönemleri ya da şu anki minare nedir, yani o döneme kadar gider Selçuklu, iki resim sayılı (71,72) .

Bu minarenin daha sonraki bir döneme dayandığı, ancak camiye organik olarak bağlı kalmıştır. (Sarhan, 2014)

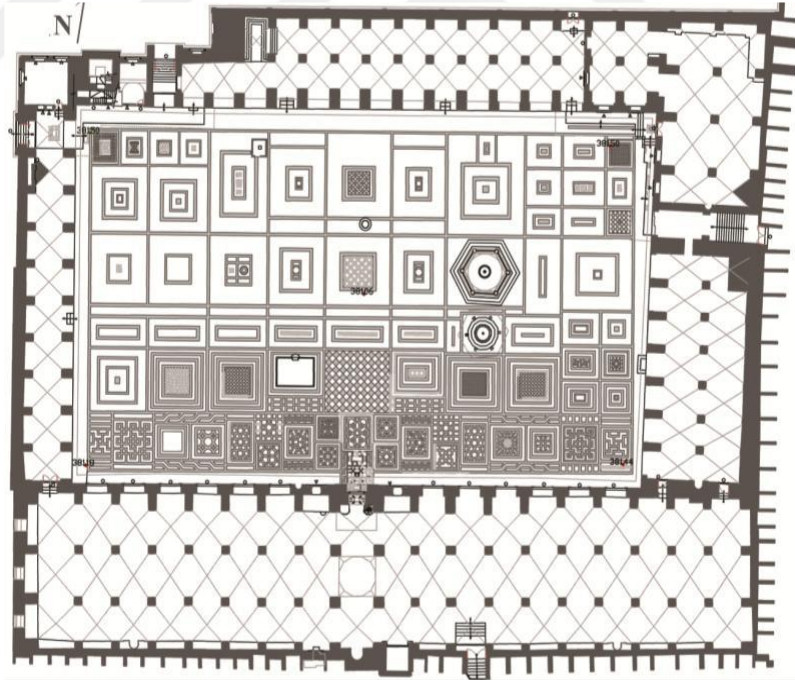
Şekil 70 Halep, Suriye Emevi Camii minaresinin Yıkımdan önce (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2003)

Minarenin mimari dokümantasyonu ve açıklaması:

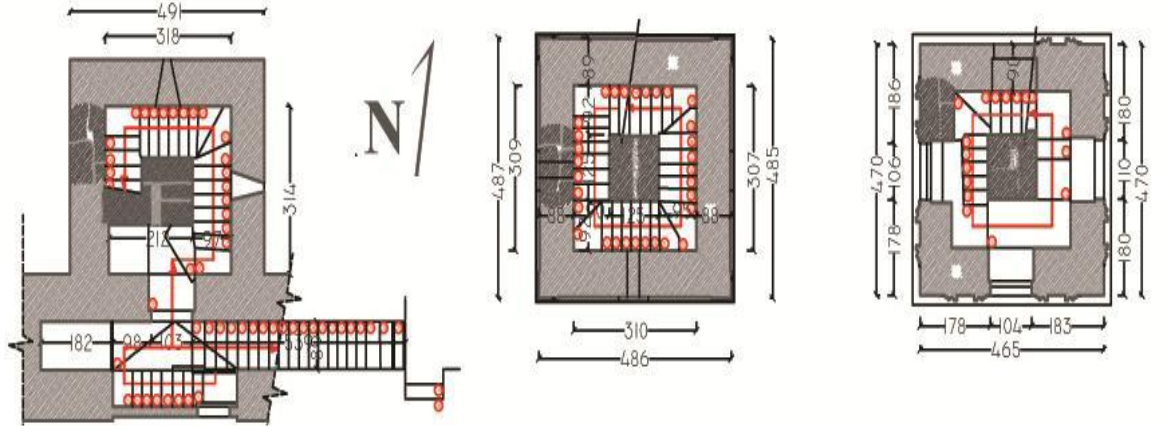
Minare kuzey taraftadır, caminin batısında gösterildiği gibi şekil No. (72) diğerlerine dayanmaktadır. Kulenin kare minareleri ve ona açılan küçük bir kapıdan tırmanın 145 derecenin derecelerine doğru Müezzinin son konumuna gibi Minare dört katla çevrilidir. Her birinin, her rolde farklılık gösteren dekorasyonları vardır.

Şekil 71 Halep, Suriye Emevi Camii'nin yıkılmadan önceki minaresi(Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2003)

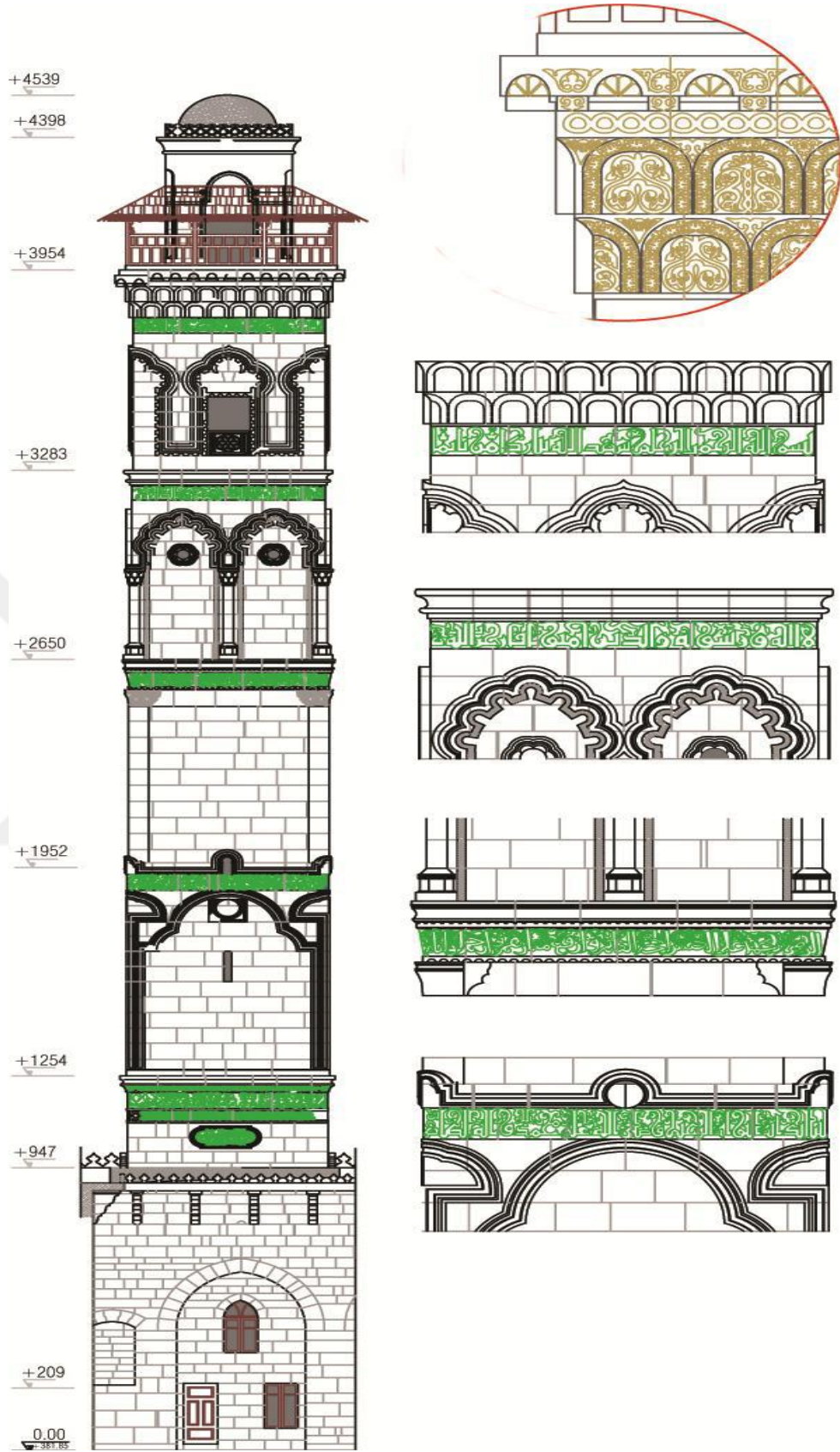

Şekil 72 Halep, Suriye, Emevi Camii projeksiyonu. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2000)

Şekil 73 Halep, Suriye, Emevi Camii minaresinin yatay çıkıntılarını. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2000)

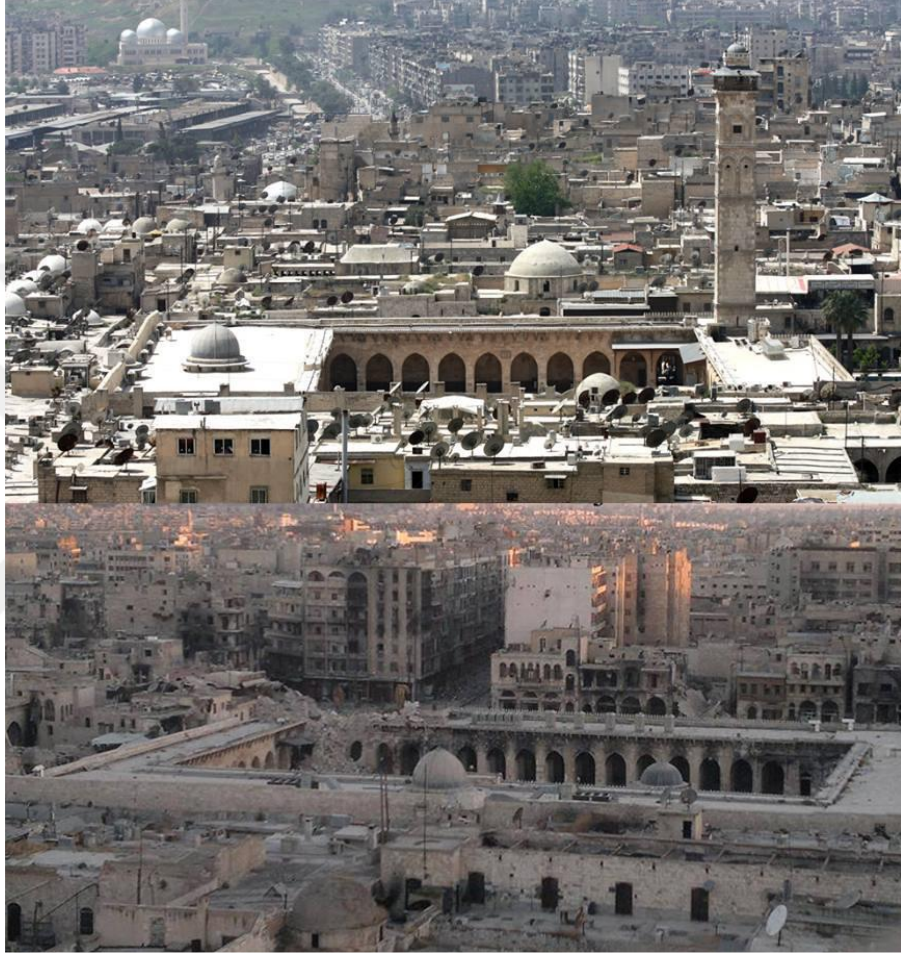
Minarenin kare bir memleketi vardır 4,65 metre - 4,929 metre Minare gövdesinin farklı bölümlerine göre Birbirini izleyen seviyelerde azalıyor Yukarı çıkarken kaburgaların boyutları Farklı katmanlarına göre en yüksek , (Şekil 73'de gösterildiği gibi) Beş zorluk katmanından oluşur her birinin iki kaligrafi metni var Yemyeşil kufi ve naskhi surround Dört taraf ve bir katman Son bir katman müezzin balkon katmanıdır Süngü ve küresel kubbe Minare yüksekliğini bilerek biter Minare toplamı 45.39 metre Şekil 75'de gösterilmiştir. Bahsedilen kurucu kartuşa dahildir Yandaki minarenin altındaki tarih ile Güney: Hassan Bin Mufreh'in eseri Al-Sarmani seksen üçüncü yıl Dört yüz "ve görünen o ki bir başlangıç tarihi İnşaat. Restorasyon sırasında görünürken son zamanlarda camide yapılan yenileme Minarenin tepesine tarih yazarken Minare MS 1094 yılında tamamlandı. Selçuklu Sultanı Dokunuşu Günleri, yani Minarenin yapımı dört yıl sürmüştür.

Şekil 74 Halep, Suriye Emevi Camii'nin yıkılmadan önceki minaresi (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2003)

Eski halep kentindeki silahlı çatışmanın emevi camii minaresine etkisi:

Halep kentinde devam eden çatışmalardan etkilenen cami, tarihi kütüphanesi ağır hasar görmüştür. Çevrede yapılan çatışmalar sonucunda yakılacak. Tarihi minaresi MS 24 Nisan 2013'te yıkıldı ve minare modası geçmiştir. Minare içindeki bir patlayıcının patlamasına ek olarak, ağır silahlarla bir çatışma sırasında enkaza dönmüştür.

Şekil 75 Halep, Suriye Emevi Camii minaresinin yıkım öncesi ve sonrası (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2001/2017)

Şekil 76 Halep, Suriye Yıkım sonrası Emevi Camii'nin minaresi. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2017)

Şekil 77 Halep, Suriye Yıkım öncesi Emevi Camii'nin minaresi (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2005)

Şekil 78 Halep, Suriye Yıkım sonrası Emevi Camii'nin minaresi. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2017)

Şekil 79 Halep, Suriye Yıkım sonrası Emevi Camii'nin minaresi. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2017)

Al-Emevi camii minaresinin canlanma eğilimine göre yeniden inşası

Halep'teki Büyük Emevi Cami yapısını değiştirmemiştir ve ana temasına muhafaza etmektedir. Minaresini yeniden inşa etmek için en uygun teknikler kullanılmalıdır.

Minarenin herhangi bir yeniden inşasının geçmişte olduğu gibi yeniden canlanmasıdır. Yıkım sadece cami ile sınırlıysa ve minare ayakta kalsaydı tanıklık eğilimine göre ilgilenebilirdik, çünkü özel bir sembolik değeri var ve bir sınır içinde var olan bir çekim noktası oluşturmaktadır.

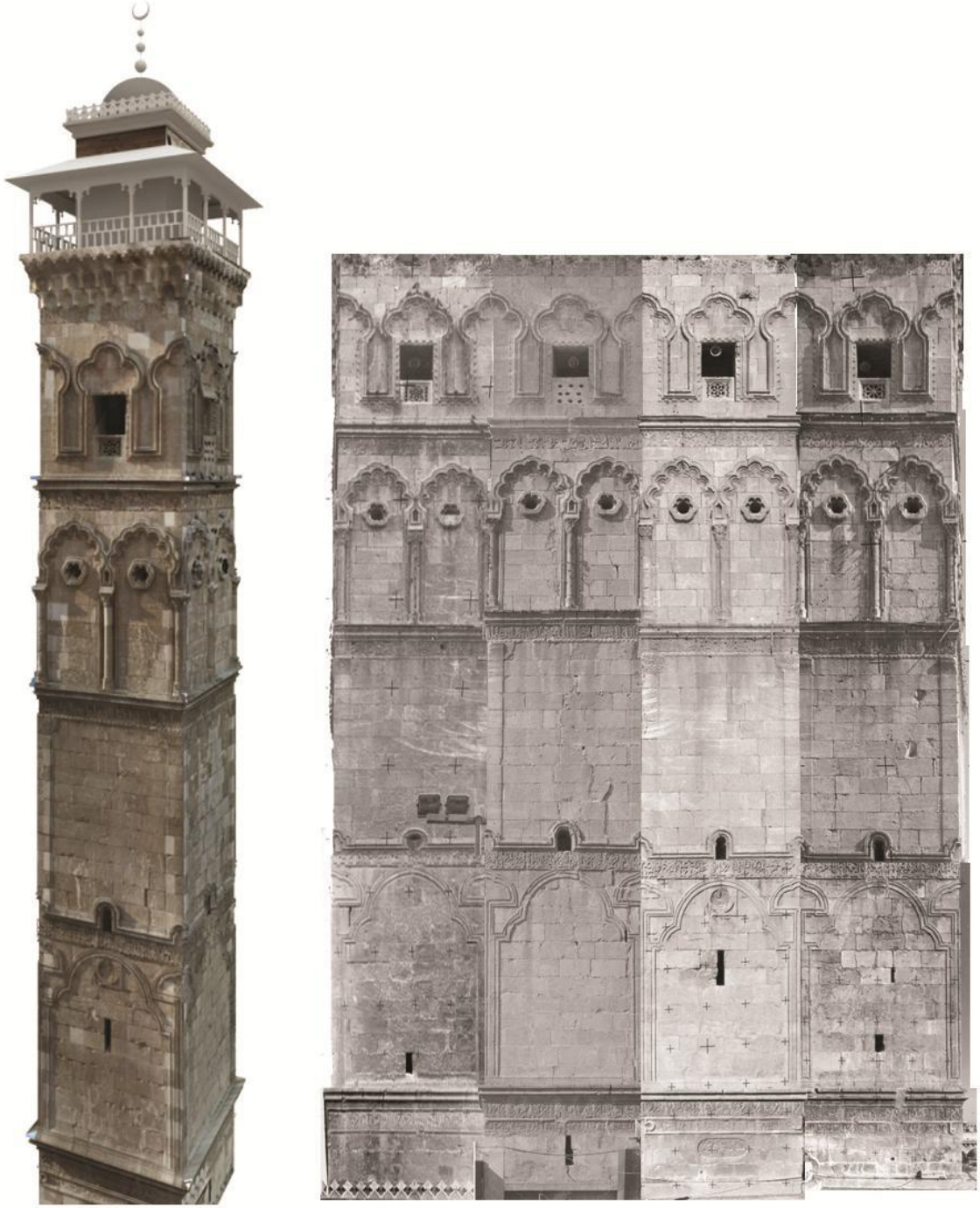
Kendisi, 1923 Al-Emevi Camii minaresinin canlanma eğilimine göre yeniden inşası için çalışılmıştır. Minarenin orijinal şekli tarihi planlara ve gerekliliğe göre restore edilerek yeniden yapım çalışmaları yapılmaktadır.

Orijinal, bozulmamış taşları topladıktan, temizledikten ve numaralandırdıktan sonra yeniden kullanılmalıdır ve orijinal yerlerine yeniden yerleştirilmelidir.

Çünkü bu taşlar, (Şekil 79-80) numaralı resimlerde gösterildiği gibi tarihi ve arkeolojik önemi temsil etmektedir.

Yeniden inşası için gerekli taşlar 1000 metrekare olup, inşaatta kullanılan taşlar da aynı tipte olmalıdır.

Yaklaşık kalınlıkta (40 cm) eski taşlar (alçı kireçtaşı), yani malzemelere benzer geleneksel yapı malzemelerinin kullanılması geçmişte minare tarafından yaptırılmıştır.

Şekil 80 Halep, Suriye Emevi Camii'nin yıkılmadan önceki minaresindeki mimari detay. (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2003)

4.8. Hasar görmüş tarihi binaları yeniden inşa etmek için tahmini maliyet ve süre

Finansman, savaşlardan sonra bakım ve yeniden inşa için herhangi bir strateji veya planın uygulanmasının temellerinden biri olarak kabul edilmektedir, ancak Koruma planlarının etkinliğini sağlamak için tek başına finansman yeterli değildir. Bu planlar sağlam operasyonel temellere dayanmalıdır.

Burada, koruma operasyonları için gerekli finansmanın bir kısmını sağlamada özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının rolünün önemi Devlet kurumları ile özel sektör arasında yapıcı iş birliği çerçevesinde özellikle yeniden yapılanma operasyonlarıdır.

Bu açıdan bakıldığında, mirasın korunmasının ekonomik yönleri, yani halkın katılımının gerekliliği dikkate alınmalıdır.

Böylece vatandaş, bu mirası korumanın, yalnızca korunması gereken küresel bir miras olarak değil, ona fayda sağlayacağını düşünölmektedir.

Ekonomik bir getiri olarak, yaşam standardının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Şekil 81 Halep, Suriye Emevi Camii minaresi mimari detay (Halep Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, 2000)

Tarihi bir binanın yeniden inşa edilmesinin tahmini maliyeti, tahrip olmuş veya hasar görmüş binaları değiştirme veya onarma maliyetini içermektedir.

Bunları en azından daha önce mevcut olan orijinal binalarla aynı seviyeye geri getirmeyi ve bu maliyeti bölmeyi hesaba katarak iki bölüme ayrılmaktadır:

1. Tarihi binanın tamamen değiştirilmesi durumunda maliyet (Carlton Oteli, Emevi Camii'nin minaresi).
2. Kısmi hasar durumunda maliyet, yani hasar yüzdesine göre toplam maliyetin yüzdesi (Göçmenlik ve Pasaport Dairesi).

Hasar oluşmadan önce binaları tanımlayarak metrekare başına ortalama bina fiyatını tahmini olarak belirlenebilmektedir, böylece fiyat enflasyonu dikkate alınarak hasar gören tarihi binaların yeniden inşa edilmesinin maliyetine eklenmektedir.

Binada yeniden inşa edildikten sonra kullanılacak modern malzemelerin fiyatlarına ek olarak maliyete yansımaktadır.

Daha önce kullanılan maliyet aşağıdakilere göre tahmin edilir:

- Toplam yenileme durumunda her bina için onaylanmış inşa metrekare alanı ve hasar durumunda bir yüzde ile çarpılması Kısmi.
- (su, elektrik, kanalizasyon ...) şebekeleri için bağlantı maliyetleri.
- Yeşil alanların maliyeti.
- Yapısal olarak tehlikeli binalar olması durumunda yıkım maliyeti.
- Molozu temizledikten ve sınıflandırdıktan sonra yeniden kullanım sürecine başlamadan önce koruma ve belirlenen yere taşıma maliyeti.
- Yüksek değeri ile bilinen tarihi eserlerin yeniden inşası veya değerli binalar için devlet tarafından belirlenen bir bütçe olmalıdır.
- Nispeten daha az, eyalet ve yerel meclislerin ortam aracılığıyla dolaylı destek yöntemine başvurması mümkündür.
- Bunun için pek çok kolaylık ve teşvik, örneğin muaf tutan kanunlar ve kanun hükmünde kararnameler çıkarmak mümkündür.
- Özel mülk sahipleri, vergi durumunda uzun vadeli kredi vermenin yanı sıra vergiden muaf tutulması veya indirilmesi
- Tarihi yapılarını korumak için gerekli bakım, onarım ve yeniden inşa çalışmalarını yürütülmektedir.
- Yeniden yapılandırma projeleri için yöntem, finansman kaynakları, planlama ve tasarımlar seçildikten sonra, bunlar:

Bir sonraki adım, uygulama ve uygulamadır ve en iyi model, çeşitli faktörlerin incelenmesine göre seçilmektedir.

Bölgedeki tahribatın ve hasarın boyutu, hedeflenen bölgedeki inşaat yöntem ve teknikleri, topluluğun ekonomik kapasitesinin yanı sıra,

Yeniden yapılanma sürecinin ihtiyaç duyacağı teknik, sosyal ve zaman ve emek miktarı ve en önemli finansman modellerinden biri

Yeniden yapılanma işlemleri:

Yüklenici modeli: İster yerel ister uluslararası büyük müteahhit firmalar ile sözleşme yapmak ve bu form dikkate alındığı için kullanılmaktadır.

En kolay ve en hızlı, toplumu normale döndürmek ve yüksek özelliklere ve hızlı zamana sahip çok sayıda bina inşa etmek

Kendi kendini inşa modeli: Toplumu yeniden inşa işini kendileri yapması için güçlendirmeye odaklanır ve bu yaklaşım iyidir

İş gücü mevcut olduğunda, resmi veya harici organların rolü inşaat malzemeleri, özel uzmanlık veya mali destek sağlamakla sınırlıdır.

Bu programlarda, harici taraflar doğrudan yararlanıcılarla ilgilenebilir veya bir kurum veya koordinasyon organı veya resmi devlet kurumları (bakanlıklar, belediyeler, valilikler) aracılığıyla ve bazılarında bu projeler, istihdama katkı sağlamanın yanı sıra, hedef kitleye proje maliyetine de kısmen mali katkı sağlayabilir.

İşbirlikçi yeniden yapılandırma: kendini yeniden inşa etme sistemine benzer, ancak bir şekilde yeniden inşa sürecine tüm topluluğun katılımıyla doğrudan ve bu, yapı malzemelerinin tüm topluma verildiği ve yeniden inşa sürecinin tüm topluluk ve kuruluş tarafından yürütüldüğü anlamına gelmektedir.

Bu sürece dahil olan ister hükümet ister hükümet dışı diğer organizasyonlar olsun takip edilmektedir. Tarihi binanın yeniden yapılanma dönemine gelince, bu dönemin restorasyon projelerinin uygulanmasını ve bu uygulamanın içerdiği tüm detayları yazılmaktadır.

Tüm işlerin takip ve değerlendirme sürecinin bu aşamada gerçekleştiği yeniden yapılanma (inşaat işi ve fiziksel çevrenin onarımı)

Yeniden yapılandırma projelerinden ve stratejilerinden irdelenen bilgileri sonradan yapılacak çalışmalara yol haritası olmaktadır.

Önerilen plan gelişmelerle orantılıdır ve bunlara dayalı yeni planların hazırlanması ve dolayısıyla yeniden inşa aşamasıdır.

Ön hazırlık ve bu süre uzun bir zaman gerektirir çünkü temelde normal yaşamın çarkını döngüye geri döndürmek anlamına gelir.

Yıkım alanı ve bu aşama kısa ve uzun vadede yeniden yapılanma sürecini içermektedir. Tarihi yapıların yeniden inşası için önerilen modeller geliştirme süreci (vaka çalışmaları) bunlara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Eski Halep kentindeki mimari miras ve bunun bir kısmını belgelemeye, çözümler ve restorasyon için en iyi yönü bulmaya çalışmak

Yeniden yapılanma, özellikle kentimizin şu anda karşı karşıya olduğu sistematik yıkım eylemleri ışığında, bu şekillenirken çalışma, orijinal mimari mirasımızı yok etme ve dünyanın en eski şehirlerinin kimliğini yok etme girişimlerini ve zorlukları aşmak için bir adımdır.

Her bir vaka başlangıç olarak yerini, tarihsel gelişimini, yıkımdan önce ve sonra bağlı belgelerden incelenmelidir.

Ardından tarihi binaların yeniden inşası için çizilen planları ve projeleri uygulayarak bu tarihi binaları yıkımdan önceki son haline dönüştürmektedir.

Yeniden yapılanma sürecindeki gelişen eğilimi iç boşluklar (vakum oluşumu) açısından takip etmek daha uygundur.

Yeni işleve uyacak iç cepheler (Dış bina cephelerine gelince, talimatlara göre yeniden yapılandırılabilirler.

Sonraki aşamalar ise:

1. Biyolojik eğilim: cepheleri yıkımdan önceki gibi yeniden yapılandırma (kopya) kullanarak Halen kullanılabilir durumda olan orijinal kurtarılmış yapı malzemeleri veya bunlara ek olarak kullanılan benzer malzemeler Binanın mimari tarzını dikkate alınmaktadır.
 2. Gelişen trend: hem geleneksel hem de modern yapı malzemelerini kullanarak cephelerin yeniden yapılandırılmasıdır. Ayrıca savaşın etkileri ve bunun sonucunda ortaya çıkan sabotajla, modern izlenimler vermektedir.
 3. Yeni trend: cephelerin modern yapı malzemeleri (cam, metal, kompozitler vb.) Ve pirinç kullanılarak yeniden modellenmesi tamamen farklı bir yapıya dönüştürmektedir.
- Emevi Camii, işlevini değiştirmemiş ve değiştirmeyecek dini bir yapıdır. Minaresi geçmişte olduğu gibi yeniden inşa edilmektedir.
- Tarihsel planlara göre, mümkün olduğunca çok orijinal yapı malzemesi kullanmaktır.
- Okul vakalarının yeniden inşası için en uygun yönlerin seçilmesi, bunların tümü eski binaya saygı duymakla ve binanın bina olmasıyla ilgilidir.

4.9. İdlib'in yeniden inşası için gerçekleştirilecek projenin temel hedefleri şunlardır

1. Halep şehirde yapılan çalışmaların sonuçlarından faydalanarak idlib şehirde uygulanabilir hale getirmektir.
2. Toplu konut yapımı, yıkılan ya da zarar gören evlerin yenilenmesi ile daha güvenli ve konforlu alanların inşasını içermektedir.
3. İşyeri ve ilgili yerleşkeler ile kültürel ve eğlence imkanları yüksek olan çok fonksiyonlu yerler inşa etmektedir.
4. Şehrin eski dokusunu ve etnik ayrımcılık ile kaybolmuş komşuluk ilişkilerini yeniden kurmayı sağlamaktadır.
5. Savaş sonrası sağlam kalmış yapıları ve şehrin sahip olduğu manzarayı korumaktadır.
6. Halk ile belediye arasında sistematik bir ilişki kurarak ihtiyaçları Karşılamaı sağlamaktadır.
7. Şehir merkezinin yenilenmesi cazibe olanakları oluşturmaktadır.
8. Kentin bütünü için modern bir altyapı sistemlerinin yapılmalıdır,
9. Geniş ölçekli yeşil alan, park ve kamu alanları inşa etmektedir.
10. Bölgedeki fakir halkın konut sorununu çözmeyi çalışmaktadır.
11. Dağlara açık bir alanın oluşturulmasıdır,

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Binaların özellikle tarihi binaların yeniden inşa etme konusu hem siyasi hem idari hem iktisadi hem sosyal ve bilimsel alanlarda gerekli bilgileri ve ortak planlama olup sunulmaktadır. Gözler şu anlarda eski halep şehrine dönmektedir. Özellikle onun tarihi örümünden %92'den fazla yıldıkdan sonra araştırma konusu olmuştur.

Bu araştırmada halep şehrinin yeniden inşası ele almaktadır, Ayrıca bir kısım tarihi binaların şimdiki durumlara göre gerçeğini göstermektedir. Üstelik daha önce olan gerçek ve benzer durumlarda kullanılan yeniden inşa etme yönlerini de göstermektedir. Bunun için yeniden inşa etme yapıldıktan sonra yeni binanın krokisi koyulmuştur. Bu yeni bina tarihi binaların arasına eklenecektir. Sonucunda dengeli tamamlanmış eski şehrin düzeyine göre mimari bir örüm elde etmeyi çalışılmıştır. Bu işlem ise eski şehirlerin yeniden inşası konusunda gerçekleşen konulara eklenip öneriler sayesinde olmaktadır.

Suriye'nin genelinde şehirlerin silahlı savaşı bittikten sonra ve güven ortamını sağladıktan sonra başlangıç olarak en hızlı şekilde tarihi merkezlerinin daha sonraki bir adım olarak onarımı ve yeniden inşa etmesinin önemine göz ardı edilmeden sağlanmasının önceliği göze alınmalıdır. Sonuçları şöyle sınıflandırılabiliriz:

İnşaatın düzeyine göre:

-Tarihi binaların tek olarak yeniden inşa edilmesi eski şehrin yıkılmadan önceki eski orijinal görünümlerine dönüştürmeye yeterli değildir. Ancak çalışma yerleri belirleyerek çevredeki inşaat tabiatını kapsamaktadır. Bu demektir ki komple yerlere özenip ona muhafaza etmek ve yeniden inşa etmek gerekir ayrı olarak sadece binaların inşaatı değildir.

-Mimalık örümüne göre eski şehirde girişme ve çözüm bulma üslupları kapsamaktadır:

1 şehirdeki eski olan her şeye muhafaza etmektedir.

2 yerli kültürlü görüntüsüne vurgulamaktadır. Beraberinde yeni inşaatın gelişimini göze almaktadır.

Bu üsluplar önemi ve konumuna göre bir bölgeden bir bölgeye değişmektedir. Yeniden inşa etme ve önerilen işlevlerin hedefine bağlanmaktadır.

Savaş ve felaketlerden sonra tarihi binaların inşa etme konusunda baş etmek için kısa sürede işin büyüklüğü ve çalışma planı ya da açık strateji yokluğu yüzünden yeniden inşa etme kimi operasyonları tarihin ve kimliğin büyük bir kısmını göz arda edilmesine, ancak vatandaşların diğer inşaat unsurlarına önem vermeyerek temel ihtiyaçlarına odaklamaya götürmektedir

- Sosyal düzeye göre:

Askeri yıkma asıl davanın “eski halep şehrinin uygarlık ve kültür kimliği yok etmek” bir parçasıdır. Sorunun asıl sebebi olmadan konunun yalnız bir parçası alınmamalıdır. Örnek eski şehirdeki tarihi binaları yerle bir etmek asıl problemin içinde görülmelidir.

Tarihi binaları korumak için siyasetlerin hükümet, akademik ve halk çabaları bir araya gelmesi önem arz etmektedir.

- İktisadi düzeye göre:

Hazır olan (karlton oteli) ve araştırılan (göç idaresi) projeleri, yüksek bir ekonomik fizibilitesi yatırım projeleri oluşturmuştur. Özellikle tarihi değerinden kaynaklı bir turistik yapıya dönüştüğünde bu projeler ekonomiye katkıda bulunmuştur. Bu konunun devletin mimarlık ortamına turistik gelirlere olumlu yansımalar olmasına rağmen şu anki durumlardan dolayı özellikle yatırımcıları olumsuz etkilemiştir.

-Finans alanını yeniden inşa etme işlemlerinde temel isteklerden biridir. Hem Yerli hem uluslararası ya da her ikisi ortaklaşa projeleri yürütülebilmektedir.

-yeniden inşa etme operasyonları birçok maddeye özellikle (yerli inşaat malzemeler ve odun ürünleri) fazla talep olacaktır ki birçok insana iş fırsatı sunmuş olmaktadır.

- İdari ve yasama düzeyine göre:

Suriye içindeki durumlar dünyanın başka ülkelerinin durumlarıyla benzetilmektedir. Dolayısıyla felaket etkisi ve ondan sonraki yeniden inşa etme operasyonu ve idaresinin hakkında çok iyi bir fikir vermektedir.

Yeniden inşa etme aşamasına hazırlayıp zamanla Sabit bir veri sistemi kurmak için Suriye'nin Tarihi şehirleri belgelemek gerekliliği önemsenmelidir.

- yeni hayatın şartlarına uymak inşaat ve mimarlık mirasa muhafaza etmek için Teknikler sunma gerekliliği artmaktadır. Şehirleri savaştan sonra yeniden inşa

etmek ya onu inşa etmekle ya yeniden inşa etmekle ya da yenilikler gölgesinde eskilere muhafaza etmekle olmaktadır.

- İnşaat düzeyine göre:

Yeniden inşa etme faaliyetlerinin eski binaların kimliğine değişik bir etkisi (olumlu ya da olumsuz) olabilmektedir. Kimisi bu kimliği koruyabilecek ya da kötüleyecek, tarihi mimarlık değerini azaltmaktadır. Çünkü mimarcılar ve başkaları için önemli bir araştırma konusu olabilmektedir.

Tek binanın düzeyine göre eski şehirdeki girişme ve çözümlemenin yöntemleri kapsamaktadır:

1 eski binaların aynısını yeniden inşa etmektedir.

2 eski mimarlıktan tamamen uzaklaştırmaktır.

3 orijinal binadan unsurlar alıp yeniliklere yer vermektedir.

4 bir eser ve savaştan dolayı düşen yıkımın bir hatırası olarak yıkılan binaya muhafaza etmektedir.

- Şahit yöne göre:

Yıkılan bina dokunmadan kendi haline bırakılmamalıdır. Ancak simgesel bir değeri varsa o halde dokunulamaz. Kalıntısı ise tek başına dikkat çekici bir konum olabilmektedir.

- Diriltme yöne göre:

Binanın komşularla ilişkisi için değil özgün değeri için önceden bulunan bir bina yeniden inşa edilir. Eski binayı tüm unsurlarıyla ve en küçük detayına kadar asıl binanın aynısı yenden inşa etmek demektir. Bir de şehrimize yapılanlar daha önce tarihte benzeri hiç olmamıştır. Belirli bazı binaların tarihi ve mimari değeri için istisna kalmıştır. (Özellikle dini binalarıdır).

- Gelişmiş yöne göre:

Değişik tarzlı mimari katkılar, aynı zamanda eski binanın önemini kanıtlayan ya da inşaat örümüne muhafaza etmek (bu durumda temel camekânları aynı kalıp bina yalnız içinden değiştirilmesidir) ile yani onarım ve yeniden inşa etmek arasında denge oluşana kadar, yeni kullanıcının isteğine göre bu iki yöntemle tarihi binaya muhafaza edebilmektedir.

- Yenilenmiş yöne göre:

Komşuluk ve çevre yüksek bir değeri varsa yeni binanın görünümü diğerlerle bir bütünlük oluşturmalıdır ki inşaatı üstün olmamalıdır. Komşu binaların önemini de göstermelidir. Aynı zamanda dikkat çekici yeni bir konumdur. Yeni tarzı izleyen şekillere göre yeniden inşa edilir. Dolayısıyla savaştan önceki inşaattan tamamen uzaklaşmak dünyanın en eski şehirlerinin birisi tarihinden uzak durmak demektir. Felaket ya da savaş yüzünden Tamamen yıkılmış bir binayı yeniden inşa edildiğinde yerine çıkacak bina eski binanın aynı olması şart değil aynı zamanda diğer binalardan çok farkı olmamalıdır.

Yeni maddelerle binayı yeniden inşa etmek, tasarımı rengi dokunuşu ve diğer tüm görsel şekillere uymalıdır. Dolayısıyla bu durumda düşe göre hayalden değil resim ya da kanıtlanmış tarihi unsurlar bulunmalıdır. Böylece bütünlüğe ya da eski unsurların genel görünüşüne bir zararı olmaz.

Yıkılan Tarihi binalara girişme faaliyetleri inşa edilecek binanın fiziksel durumuna göre tam ya da parçalı yeniden inşa etme ve yapısal olan ya da olmayan unsurlarda zararın tabiatı arasında olmaktadır.

Tarihi binaları yeniden inşa etme konusuna ilişkin araştırmaların birçoğu özellikle şu anki durumlarda ve yasaların kusurları bulunması halinde tamamlanmamış ya da yasal olarak düzenlenmemiştir. Girişmeler, çökmeyi durdurmak için birinci derecede yapısal çalışmalara dayanmaktadır.

5.2 Öneriler

Tarihi binaları yeniden inşa etme faaliyetlerine bağlı cihetlere yönelik öneriler:

Koruma operasyonlarının planlarını koymak onu yürütmekte Kamu ortaklığı ilkesine itimat edilmesidir. Dolayısıyla yerli toplumları bu operasyonların tüm aşamalarında ortak edilmesi, Bir de bu konuya giren değişik kurumların ilişkilerini düzenlenmesidir.

Suriye'nin şehirlerindeki binaların ve tarihi binaları titizce sınıflandırıp belgeleyerek veri tabanı yaratmak için durumları gözetlemek ve bilgileri toplamakta hızlı olunması gerekmektedir. Bu belgeleri arşivlemeye çalışmak, yaşadığı problemlerin ve zararların en önemlisini özellikle yıkım görüntülerini sınıflandırmak. Bu örnekler yeni hayatın yönlerine hizmet verecek bölgemizin sahip olduğu büyük imkânlar ve onu

en güzel şekilde istismar etme imkânları konusunda fikir vermesi için tüm örnekleri kapsayacak daha önce gerçekleşen yeniden inşa etme projelerinden örnekler bulmaktadır,

Riskleri azaltacak çalışmalar hazırlamak ve Halep eski kentindeki tarihi binaların yeniden inşa etme operasyonlarını düzenleyen, değiştirme, ekleme ya da olası kaldırma operasyonları düzenleyen ve belirleyen uluslararası kanun ve tüzüklere uygun olarak korunmasını Sağlayan kanun ve mevzuatları belirlemek. Bu kanunları yürürlüğe girmesini ve uygulanmasını sağlamaktır. Halep'in eski şehrindeki tarihi yapıları koruma operasyonları ile ilgili detaylı çalışmaların hazırlanması, yani askeri operasyonlar biter bitmez yeniden inşa operasyonlarına başlamaya hazır olmalıdır. Önem ve değerlerine bağlı olarak tarihi binalar ve alanlarla başa çıkmak için birleşik ve kasıtlı bir strateji benimsemektir.

Tarihi ve maddi potansiyeller, yani yeniden inşa etme projeleriyle mirası, tarihi ve kimliği korumaya çalışmaktır. Böylelikle modern mimarinin yoğun kullanımı, mimari örümünü ve çevre bütünlüğünü bozmamak koşuluyla eski çevrenin yeni fikirlerle zenginleştirilmesidir. Şehrin bir grup ayrı yapıdan oluşan bir galeri olması caiz değildir. Daha ziyade, farklı bir karaktere sahip bir varlık olarak kalmak, yani komşu binalara taklit etmekte zanaatkârlık olmadan saygı göstermektir.

Tarihi binaların kalıntılarını yasal olarak korumak ve enkazı yerine taşımak için iyi kontrol edilen bir strateji bulmak gerekir. Yeniden inşa etme operasyonlarında da yeniden kullanılmak üzere sınıflandırıldıktan sonra yıkılan binadaki yerini belirtmektir.

Müdahale yöntemlerine ve yeniden yapılanma eğilimlerine göre tarihi binaları sınıflandıran genel bir plan oluşturmak. Bu durum Her bina için ayrı ayrı özel çalışmaların geliştirilmesine ek olarak eski şehrin gelecekteki genel gelişimine uygun olacak şekilde yapılmaktadır.

Savaşlar ve çatışmalarla tahrip olmuş binaları ve tarihi alanları yeniden inşa etmek için alternatifler ve yöntemler seçmek için bir çalışma rehberi hazırlamaktır. Buna göre yeniden inşa etme için kullanılan teknolojiler ve bunların beklenen maliyetleri belirlenir ardından da savaştan sonraki yeniden inşa etme sürecinde konumu belirlenmektedir. Yıkılan binaların ve her tür ve yıkımın derecesine göre tarihi alanlarının yeniden inşa edilmesi süreci için alternatifleri ve önerileri inceleme gerekliliği duymaktadır.

Finansman konusu ile ilgili olarak gayrimenkul sahiplerinin herhangi bir masrafa katılmaması ve dolayısıyla devletin harcamaların en büyüğüne üstelik uluslararası kuruluşların, kredi fonlarının ve bağışçıların bu harcamalara katılmasıdır.

Eğitim kurumlarına öneriler:

- Savaşlar ve afetler sonrası tarihi yapıların akademik kuruluşlar ve uzmanlaşmış sendikalarla iş birliği içinde yeniden yapılanma operasyonlarını gözetleyen personellerin yetiştirilmesi için bilimsel temellere ve yöntemlere dayanan eğitici kurslar yaparak yeniden inşa edilmesi alanlarında uzmanlaşma gerekliliği duymaktadır.

Genel öneriler:

- Halep'in eski kentindeki tarihi binaların korunması ve yeniden inşası projeleri, bu konudaki araştırmacı ve akademisyenlerin yanında olacak Bir veri tabanı oluşturmak için Çeşitli hükümet, araştırma ve medya kuruluşları (Eski Halep Müdürlüğü, Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü, Halep Üniversitesi) kültürel miras konularıyla ilgilenen diğerleri arasındaki çabaların koordinasyonu sağlanmalıdır.
- Alanların tamamen tahrip olmuş alanlara, kısmen tahrip olmuş alanlara, hasarlı alanlara ayrıldığı çalışma komitelerinin yanı sıra uygulama komiteleri ve uygulama takip komitelerine yönelik komitelerin yanı sıra acil durum komiteleri ve ambulatuvar çözümler düzenleyerek yeniden yapılanma aşamasına hazırlık yapmaktadır.
- Bir sonraki aşama için ihtiyaç duyduğumuz öncelikleri ve prosedürleri tanımlamak ve bunları mantıksal bir sıraya koymak ve ardından bu aşamada kişisel güvenliğin ilk sırada geldiğini dikkate alarak her görev için sorumluluk alacak bir kişi belirlemektir.
- Tarihi binaların yeniden inşası için farklı yönleri bu makalede tartışılanlardan farklı açılardan ele almak, onlardan açık olmayanlara daha fazla ışık tutmak için gereklidir.
- Halep valisinin başkanlığında Halep'in yeniden inşası için bir yüksek komisyon kurulması. Akademik uzmanlık ve karar vericiler, Eski Kent'in yeniden inşasına müdahale için stratejiler ve öncelikler belirlemeyi amaçlayan Eski Kent'e bağlı tüm kurumları (eski eserler ve müzeler, turizm, Eski Şehir Müdürlüğü ...) içermektedir.

KAYNAKLAR

- Al-Khader, A., 1995, Mimarlık Tarihi (Halep - Ortaçağ Mimarisi - İslam ve Avrupa Mimarisi), Halep, Müdürlük Üniversite kitapları ve yayınları 1-3.
- Al-Khatib, S., 1995, "Perspectives of Contemporary Arab Architecture", Aga Khan Awards deneyimi tüm çevrelerde, Şam, İlk baskı.
- Allam, A., 1997, "Mahallelerin Yenilenmesi", The Anglo-Egyptian Library, Kahire, Ağa Han Tarihi Mostar Kültür, 2004, Koruma ve Canlandırma Vakfı, Tarihi Şehirler
- Abdel-Rizq, A, 1998, ICCROM için Eski Eserler Programı, Arap Bölgesinde Arkeolojik Mirasın Korunması Denetimi: "Uluslararası Kültür Varlıklarını Koruma ve Restorasyon Çalışmaları Merkezi",Mısır, İkinci baskı. Destekleme Programı.
- Apsa Protect Syrian Heritage, 2001, Erişim Tarihi Mayıs, 2021. https://www.jstor.org/stable/10.5325/jeasmedarcherstu.1.4.0351#metadata_info_tab_contents
- Al-Maliki, F., 2004, "Arap dünyasındaki mimari ve kentsel miras (koruma, bakım, rehabilitasyon)" Warraq Dergisi, Umman.
- Angus, B. & Maluf, G., 2000, Erişim Tarihi Mart, 2021. <http://docshare01.docshare.tips/files/2633/26335646.pdf>
- Aygen, Z., 2005, "Savaş Sonrası Bölgelerde Kültürel Peyzajların Korunması", UNESCO Forumu Üniversite ve Miras 10. Uluslararası Semineri.
- Ataöv, A., 2007, Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöneltil Bir Yaklaşım. "Middle East Technical University Journal Of The Faculty Of Architecture",24 (2): 57-82.
- Al-Sayed, N., 2011, Şuaa Yayın ve Bilim Yayını, "Resimli Halep Tarihi ve Geç Osmanlı Dönemi 1880-1918", Halep, Baskı- 15.
- Bayram, M., 2006, Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı Üzerine. <http://www.yayed.org/id105-incelemeler/kentsel-donusum-yasa-tasarisi-uzerine-a-mufitbayram.php#.YJciK7X7S00>. Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul , 77s.
- Baydoğan, M., 2013, Halep Şhrinde Bina Kontrol Sistemi: Birinci Baskı, "Talas'taki Kentsel Dönüşüme Eleştirel Bir Bakış", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (35): 95-130.
- Dovaidy, M., 2003, Recontraction of Beriut City Center. Solidere Experience, Journalist Seminar İn Amman.
- Demirsoy, M. S., 2006, Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi (Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dünya Çevre Ödüller 1985- 1989, Erişim Tarihi Şubat, 2021. www.worldhabitatawards.org
- Eres, Z., 2004, Savaş Sonrası Beyrut Tarihi Kent Merkezinin Yenilenmesi, Yaşanılır Kentler/Yaşanılır İstanbul, TMMOB Mimarlar Odası , Teknik Kongre, S.54)

- Fawaz, M., 2003, The case of Beirut, Lebanon. Understanding Slums: Case Studies for the Global Report on Human Settlements.
- Güneş, İ., 2013, Uluslararası Anlamda Dünyadaki Kentsel Dönüşüme Bir Bakış.Marmara Belediyeler Birliği Dergisi, (81): 32-37.
- Hreitani, M., 2005, Halep'in Eski Bölgeleri, Birinci Baskı: Birinci Baskı, “Shuaa for Publishing and Science”, 1516-1916.
- Hreitani, M., 2006, “Halep ve Osmanlı Otoritesi”, Vakıf ve Omran, Birincisi.
- Hajar, H., 2012, Erişim Tarihi Mayıs, 2021. <http://esyria.sy/sites/code/index.php?site=aleppo&p=stories&category=places&f, lename=201207251615101>
- Hiroshima's path to reconstruction, 2015, Erişim Tarihi Şubat, 2021. <https://www.pref.hiroshima.lg.jp/uploaded/attachment/188742.pdf>
- gorjik orfilyan, 2015, Erişim Tarihi Nisan, 2021. <https://www.cambridge.org/core/journals/international-journal-of-cultural-property/article/destruction-of-cultural-property-in-the-syrian-conflict-legal-implications-and-obligations/5B81E9C84C7F9B24FA0C4F1E9FA50CAF>
- Kurtuluş, H., 2006, Kentsel Dönüşüme Modern Kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinden Bakmak. Planlama Dergisi, (36): 7-11.
- Kara, G., 2007, Kentsel Dönüşüm Uygulamaları, TMMOB Harita ve Kadastrob Mühendisleri Odası 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara, 9s.
- Kaya E., 2007, Kent-Kentleşme ve Kent Yönetimi. In: Modern Kent Yönetimi-1, sayfa: 7-134, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Karadağ, T., 2008, Kentsel Dönüşüm Yöntemleri. <http://www.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=793>.
- Kurdi, O., 2014, Dini, arkeolojik ve turistik bir doğanın kuruluşunu yönetmek "Halep'teki Büyük Emevi Camii Deneyimi", Halep Üniversitesi, Arap Bilimsel Miras Enstitüsü, antik kentle ilgili metodolojiler üzerine bir kurs, Halep.
- Lamai, S., “Kültürel Mirası Koruma Genel Planı, Kahire Üniversitesi” Alaraq Vakfı, 1516-1916.
- Marah, A., “savaş ve yeniden yapılanma yoluyla kültürel mirasların yok edilmesi” (tez)
- Özden, P., 2001, Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği. <http://www.istanbul.edu.tr/siyasal/dergi/sayi23-24/20.htm>.
- Öztaş, N., 2005, Türkiye’de Kentsel Dönüşüm ve Haliç Örneklemesi. MSGSÜ Fen
- Roberts, P., 2000, “The evolution, definition and purpose of urban regeneration”, Urban regeneration a handbook. London: SAGE Publications.
- Shaheen, A., 1994, “Arkeolojik Binaların Restorasyonu ve Bakımı, Arkeolojik ve Tarihi Kültür Serisi”, Yüz Kitap Projesi, Basın. Eski Eserler Yüksek Kurulu.
- Suriye Mirasını Kori, 2011, Erişim Tarihi Mart, 2021. <http://dgam.gov.sy/>

- Sarhan, O., 2014, Suriye'de silahlı çatışma sona ermesinden sonra Halep Üniversitesi "Kültürel mirasın restorasyonu ve korunması sürecindeki uluslararası kuruluşlar ve kurumlar" üzerine bir kurs, Halep.
- Şişman, A. ve Kibaroğlu, D., 2009, Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı: 1-9.
- The World Habitat Award Winner, 1985, 1988, 1989, "The Reconstruction of Hiroshima City And The Danbara Redevelopment Project", World Habitat Winner.
- Thomas S., 2003, A Glossary of Regeneration and Local Economic Development, Manchester: Local Economy Strategy Center, UK
- The World Bank, 2017, The Toll of War: The Economic and Social Consequences of the Conflict in Syria. Retrieved from, Erişim Tarihi Mart, 2021. <http://www.worldbank.org/en/country/syria/publication/the-toll-of-war-th...>
- The Atomic Bomb Dome.com, Erişim Tarihi Şubat, 2021. <https://whc.unesco.org/en/list/775/>
- Yousry, K., 1998, "tarihi bölgelerle ilgili politikalar için önerilen teorik çerçeve", Bölge Planlama Koleji, Renee.
- Yüksel, Ö., Özdemir, N. S., 2007, Ankara'da Kentsel Dönüşüm: Kuzey Ankara Giriş Kentsel Dönüşüm Projesi. TMMOB Ankara Kent Sorunları Sempozyumu, Ankara, 186-207.
- Zawawi, Z., 2008, Sabastia Kültürel Miras Kaynaklarının Yönetimi, Yayınlanmamış Erişim Tarihi Şubat, 2021. <http://v3.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=794>